

Nuorten osallisuuden vahvistaminen Yökoris-toiminnalla

Kristian Ketola

Master-opinnäytetyö
Liikunnan ja valmennuksen koulutus
2021

Tekijä Kristian Ketola	
Koulutus Liikunnan ja valmennuksen koulutus	
Opinnäytetyön nimi Nuorten osallisuuden vahvistaminen Yökoris-toiminnalla	Sivu- ja liitesivumäärä 48 + 5
<p>Tutkimus käsittelee YMCA Tampere -järjestön Yökoris-toimintaa, joka on monikulttuurillinen toimintamalli, jossa matalan kynnyksen liikunnan avulla pyritään tarjoamaan nuorille ja nuorille aikuisille mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen ja apua integroitumiseen suomalaiseen kulttuuriin. Yökoris-toiminta on keino, jossa samanhenkisiä nuoria ja nuoria aikuisia saatetaan yhteen, jotta he voisivat siellä luoda uusia ystävyys-suhteita. Toiminnan kohderyhmänä ovat eri kulttuuritaustoista tulevat 13–35-vuotiaat osattomuutta kokevat nuoret ja nuoret aikuiset. Kohderyhmänä ovat lisäksi sellaiset henkilöt, jotka eivät uskalla tai kykene osallistua ryhmätoimintoihin yksin.</p> <p>Tutkimuksessa käsitellään kuinka Yökoris-toimintaan osallistuneet nuoret kokevat toiminnan vaikuttaneen heidän osallisuutensa ja yhteisöön kuulumisen tunteen lisääntymiseen sekä elämänlaadun ja -hallinnan paranemiseen.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on teemahaastattelu, jossa haastateltiin seitsemää Yökoris-toiminnan kävijää. Haastateltavista kuusi on maahanmuuttajataustaisia ja yksi kantasuomalainen. Haastattelu toteutettiin elokuussa 2021 ja sen tulokset analysoitiin laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuoret pitivät Yökoris-toimintaa todella tärkeänä heille. He kokivat toiminnan vahvistaneen osallisuuden tunnetta. Aineistosta nouseekin esille erityisesti yhteisön merkitys Yökoris-toimintaan osallistuneille nuorille. Tämä koetaan jopa tärkeämmäksi kuin varsinainen pelaaminen tai liikkuminen. Osallisuuden tuntemukset olivat vahvimmillaan tapahtumissa, kun he pääsivät tapaamaan kavereitaan ja pelaamaan heidän kanssaan.</p> <p>Tutkimuksesta käy ilmi, että liikunta välineenä tarjoaa erinomaisen väylän monikulttuuriselle kohtaamiselle ja sosiaalisten suhteiden syntymiselle. Lisäksi tapahtumissa tavattujen kavereiden näkeminen vapaa-ajalla vahvisti yhteisöllisyyden tunnetta.</p> <p>Tämän tutkimuksen tulosten perusteella Yökoris-toimintaa lähdettiin kehittämään Tampereella. Tapahtumien yhteyteen järjestetään entistä enemmän mahdollisuuksia keskustella ohjaajien ja muiden kävijöiden kanssa. Haastatellut nuoret aikuiset kokivat, ettei heille ole tarjolla vastaavaa tilaa tai toimintaa, jossa he voisivat kokoontua ja jutella muiden samanikäisten tai aikuisen kanssa.</p>	
Asiasanat Osallisuus, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, marginalisoituminen, Yökoris	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Liikunnan merkitys kotoutumisessa	3
2.1	Syrjäytyminen, yksinäisyys ja osallisuuden tunne	5
2.2	Koronavirusepidemian vaikutukset nuorten liikunta-aktiivisuuteen	7
3	YMCA kolmannen sektorin toimijana	10
3.1	YMCA Tampere	10
3.2	Järjestön valtionapu	12
3.3	Yökoris-toiminta	14
3.3.1	Yökoris-toiminnan strategia	17
3.4	Määrällinen kyselytutkimus Yökoris-toiminnasta	19
3.4.1	Tavoitteina osallisuuden ja elämänhallinnan taitojen vahvistaminen sekä kotouttaminen ja positiivinen vuorovaikutus	20
3.4.2	Tavoitteina integraatio kantaväestöön ja kaksisuuntainen kotoutumisprosessi	22
4	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat	26
5	Tutkimusmenetelmät	27
5.1	Tutkimuksen kohderyhmä ja teemahaastattelu	27
5.2	Tutkimuksen tulosten analyysi ja luotettavuus	29
6	Tulokset	32
6.1	Kuinka nuoret kokivat osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen	32
6.2	Miten nuoret kokivat elämänlaatunsa ja -hallintansa parantuneen	36
6.3	Kuinka nuoret kokivat poikkeusaikojen vaikutukset elämässään	38
7	Pohdinta	40
	Lähteet	43
	Liitteet	49
	Liite 1. Webropol kysely, kevät 2021	49
	Liite 2. Teemahaastattelun runko ja apukysymykset	52

1 Johdanto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskyselyn (THL 2021) raportti nostaa esiin nuorten yksinäisyyden merkittävänä kansanterveydellisenä ongelmana. Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) arvion mukaan nuorena syrjäytynyt henkilö aiheuttaa yhteiskunnalle elämänsä aika 1,2 miljoonan euron kustannukset. Vallitseva koronavirusepidemia ja sen myötä lisääntynyt nuorten liikkumattomuus on lisännyt nuorten syrjäytymisriskiä entisestään. OKM nostaa liikunta-aktiivisuuden lisäämisen tärkeäksi strategiaksi nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunteen vahvistamisessa. (OKM 2021, 9–10.)

Kouluterveyskyselyn mukaan (THL 2021) 30 % kyselyyn vastanneista nuorista tuntee, etteivät kuulu mihinkään sosiaalisen ryhmään tai yhteisöön. Lisäksi noin 9 % kyselyyn vastanneista sanoi, että heille ei ole yhtään ystävää. Yksinäisellä ihmisellä on muun muassa 11-kertainen riski sairastua masennukseen ja 12-kertainen riski sosiaaliseen ahdistuneisuuteen (Meltzer 2013). Yksinäisyyden on todettu altistavan itsetuhoisuudelle erityisesti aikuisiällä, mutta usein myös jo lasten ja nuorten kohdalla. Yksinäisyyttä kokevilla kouluikäisillä on kahdeksankertainen riski hermostuneisuuteen ja kuusinkertainen riski nukahtamisvaikeuksiin verrattuna ryhmään, jotka eivät tunne itseään yksinäisiksi. Pitkään jatkunut yksinäisyys saattaa altistaa edellä mainittuja oireita lieventävien lääkkeiden käytölle. Tutkimus osoittaa selvästi yksinäisyyden liittyvän myös keskimääräistä selvästi vähäisempään liikunta-aktiivisuuteen. (Junttila 2016, 155–156.)

Tämä tutkimus tarkastelee miten Yökoris-toiminnan kävijät tuntevat toiminnan vaikuttaneen heidän elämäänsä, osallisuuden tunteeseen, elämänlaatuun ja sosiaalisiin suhteisiin. Tutkimus tarkastelee myös, miten toiminta täyttää sille avustushakemuksessa asetetut tavoitteet ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (myöhemmin STEA) asettamat kriteerit. Tutkimus on osa isompaa kokonaisuutta, jossa YMCA Tampereen organisoimalle Yökoris-toiminnalle haetaan jatkorahoitusta vuodesta 2022 eteenpäin.

Vuonna 2018 Helsingissä tehtiin pro gradu -tutkielma haastattelututkimuksena, jossa selvitettiin millaisia sosiaalisia pääomia ja -resursseja, on Helsingin Yökoris-toiminta sen eri kulttuuritaustoista tulleille nuorille työntekijöille antanut. (Poussa, 2018, 2–3.) Yökoris-toiminnan vaikutuksia sen varsinaiseen kohderyhmään ei ole kuitenkaan aiemmin laajasti tutkittu. Laajempi tieteellinen tarkastelu tarjoaa työkaluja ja suuntaviivoja Yökoris-toiminnan kehittämiseksi ympäri Suomea.

Tässä tutkimuksessa selvitetään seitsemän aktiivisen kävijän kokemusta Yökoris-toiminnan vaikutuksia heidän elämäänsä, teemahaastattelun metodein. Tutkimusta

taustoitetaan selvittämällä kolmannen sektorin toimintaa. Miten järjestökenttä toimii ja millaisia avustuksia on mahdollista saada yleishyödyllisen toiminnan organisoimiseen? Tutkimus avaa Yökoris-toiminnan tavoitteita ja toiminnan periaatteita suhteessa tutkimuskirjallisuuteen. Miksi tämänkaltaista toimintaa järjestetään ja miksi se on kävijöillemme tärkeää? Mikä on liikunnan merkitys nuorten elämässä, sekä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemuksessa? Tutkimus tarkastelee myös koronavirusepidemian vaikutuksia nuorten liikunta-aktiivisuuteen, vaikka epidemian laajemmat vaikutukset ovatkin nähtävissä vasta vuosien päästä.

Laadullisen tutkimuksen lisäksi tässä tutkimuksessa kerrotaan Yökoris-toiminnan kävijöille aikaisemmin toteutetun määrällisen kyselytutkimuksen tuloksista ja kuinka niiden perusteella toimintaa lähdettiin kehittämään. Lisäksi tässä tutkimuksessa avataan sitä, miten määrällinen kyselytutkimus nosti esille tarpeen tähän laajempaan tutkimukseen. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä näillä kahdella tutkimuksella oli ja kuinka luotettavia näiden tutkimusten tulokset ovat keskenään.

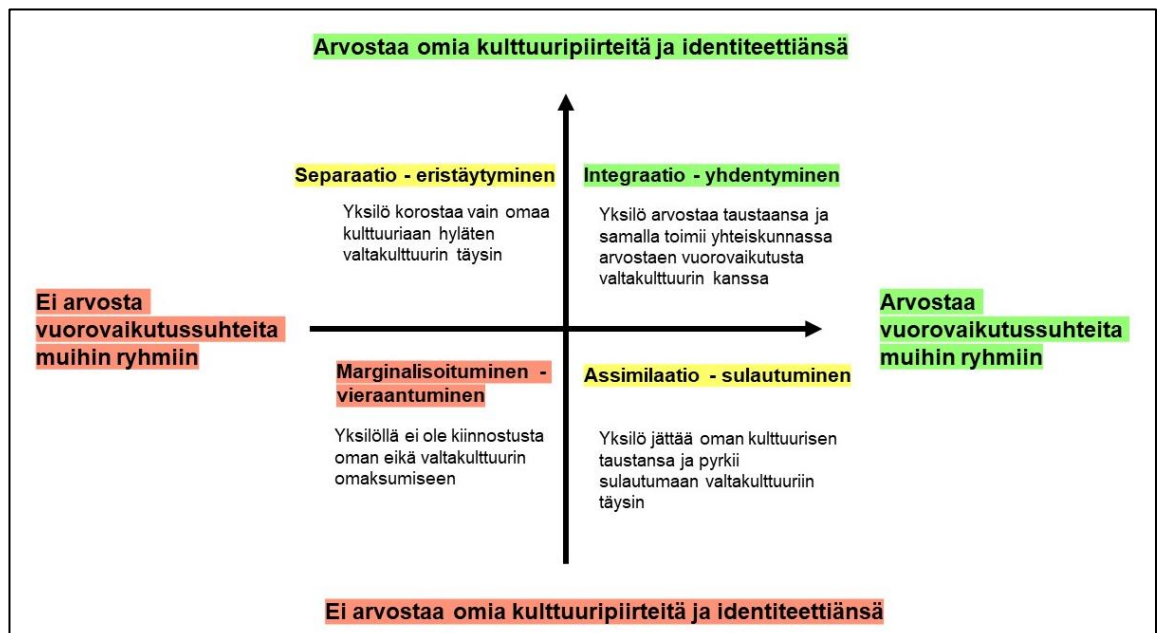
2 Liikunnan merkitys kotoutumisessa

Liikuntalain (390/2015) ensimmäisessä luvussa on määritelty tavoitteet, joita tällä lailla halutaan edistää. Sen tavoitteena on luoda eri väestöryhmille mahdollisuudet liikkua ja harrastaa liikuntaa, edistää fyysisen toimintakyvyn parantamista sekä ylläpitää hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi liikuntalaissa on määritelty eriarvoisuuden vähentäminen ja lasten sekä nuorten kasvun ja kehityksen turvallinen takaaminen. Tavoitteiden lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Vähäinen liikunnan harrastaminen ja fyysinen passiivisuus ovat merkittäviä ihmisten hyvinvointia vaarantavia tekijöitä länsimaisissa yhteiskunnissa. Lukuisissa tutkimuksissa on osoitettu, että ihmiskeho vaatii toimiakseen riittävän määrän fyysistä aktiivisuutta ja rasiitusta. (UKK-instituutti 2019.) Liikkumattomuus puolestaan altistaa monille nykypäivänä yleistyneille kansantaudeille, esimerkiksi sydän- ja verisuonitautien, tuki- ja liikuntaelämistön sairauksien sekä diabeteksen yleistymiseen. Vähän liikkuvan väestön fyysisen aktiivisuuden lisäämisellä on toisaalta katsottu olevan myös suuri kansantaloudellinen merkitys. Sairastuvuuden väheneminen tehostaa työelämää, pidentää työuria, alentaa julkisen terveydenhuollon kustannuksia ja kartuttaa hyvinvointipalvelujen ylläpitoon tarvittavien verotulojen määrää. Liikunnan harrastamisen on todettu edistävän fyysisen hyvinvoinnin lisäksi myös yksilön psyykkistä hyvinvointia. Erityisesti liikunnan harrastamisen on nähty edistävän maahanmuuttajien suomen kielen oppimista, auttavan heitä tutustumaan suomalaisiin ja täten luomaan laajempaa sosiaalista verkostoa, kohottavan itsetuntoa vieraassa kulttuuripiirissä, kokemaan itsensä hyväksytyksi ja antavan mielekästä tekemistä. (WHO 2020; Vanttaja, Tähtinen, Zacheus & Koski 2017, 9; Zacheus 2010, 216.)

Murrosiässä nuoret vertaavat itseään toisiin ja pyrkivät selvittämään, millaisina heitä pidetään muiden silmissä. Nuoren identiteetin rakentumisen kannalta on oleellista, mitä hän ajattelee toisten nuorten arvostavan. Jos kaveripiirissä arvostetaan urheilullisuutta ja harrastetaan liikuntaa aktiivisesti, hakeutuu nuori itsekin helpommin liikunnallisten harrastusten pariin. Samaa sukupuolta olevien ystävien liikunnallisuuden on havaittu etenkin poikien kohdalla kannustavan liikuntaharrastuksiin osallistumiseen. Toisaalta kavereiden vaikutus voi olla myös liikunnasta ja muusta fyysisestä aktiivisuudesta vieraannuttavaa. On oletettavaa, ettei liikunta houkuttele, jos se ei kuulu parhaiden ystävienkään ajanviettopauihin ja mielenkiinnon kohteisiin. (Lehmuskallio 2007, 24; Zacheus 2010, 219.)

Liikunnan merkitys maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kotoutumisen välineenä on ollut pitkään tutkinnan kohteena. Erityisesti Euroopan pakolaiskriisin myötä vuodesta 2015 eteenpäin Suomeen on saapunut tavallista enemmän turvapaikanhakijoita, joten asia on ollut pinnalla hyvinkin vahvasti (Politiikasta 2020). Zacheuksen (2010, 216–217) artikkelissa käsitellään liikunnan merkitystä maahanmuuttajien kotoutumiselle ja akkulturaation merkitystä sen toteutuksessa. Tällä tarkoitetaan vieraaseen kulttuuriin sulautumista ja sopeutumista. Akkulturaatio jaetaan neljään eri käsitteeseen (Kuvio 1): integraatioon, assimilaatioon, separaatioon ja marginalisoitumiseen. Henkilöt, jotka vaalivat omia kulttuuripiirteitään ja identiteettiänsä, mutta samalla pyrkivät omaksumaan uutta kulttuuria, omaavat integraatiostrategian. Marginalisaatiostrategian omaavalla henkilöllä ei ole kiinnostusta oman eikä valtakulttuurin omaksumiseen. Separaatio, eli eristäytyminen ja assimilaatio, eli sulautuminen ovat näiden kahden ääripään välimaastosta. (Berry 2006, 35.)

Kuvio 1. Akkulturaation käsitteet. (Zacheus 2010; Berry 2006, 35.)

Liikunnan ja urheilun on nähty integraation toteutumisen kannalta olevan keskeisimpiä ihmisten kohtaamisten edistäjiä. Liikunnan ja urheilun pelisäännöt eivät katso kielitaitoa ja siihen liittyy vain vähän etnisiä ennakkoluuloja. Liikunta- ja urheiluseurat ovat tyypillisiä vapaaehtoisorganisaatioita, joiden toimintaan osallistumisen kynnyksen ajatellaan olevan matala. Sosiaalisten luokittelujenkaan ei ole katsottu näyttävän kovin suurta roolia urheilussa verrattuna esimerkiksi kouluissa tai työelämässä. (Zacheus 2010, 217.)

Liikunta- ja urheiluharrastus voi olla suuressakin roolissa yksilön identiteetin muodostumisessa. Esimerkiksi maahanmuuttajataustainen henkilö voi identifioitua

liikuntaharrastuksen, ei pelkäästään ulkomaalaisuuden kautta. Henkilökohtaiset kontaktit maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä saattavat vähentää maahanmuuttoon liittyviä rasistisia asenteita. Läheisten kulttuurien välisten ystävyyssuhteiden avulla on myös hyvä mahdollisuus kehittää sosiaalisia taitoja. (Zacheus 2010, 217.)

2.1 Syrjäytyminen, yksinäisyys ja osallisuuden tunne

Syrjäytymisen mielletään helposti liittyvän siihen, että ihminen on yksin. Yksinolo ei kuitenkaan ole sama asia kuin yksinäisyys. Yksinäisyys on negatiivinen psyykinen olotila, joka voi lamaannuttaa myös fyysisesti. Ihminen voi olla yksin tuntematta yksinäisyyttä tai vastaavasti olla yksinäinen, vaikka on osa ryhmää, esimerkiksi koululuokassa. (Junttila 2015, 13.) Ihminen voi tuntea olonsa ulkopuoliseksi, koska ei koe kuuluvansa yhteisöihin ja ryhmiin, joiden jäsen hän syystä tai toisesta on. Leimaavaa tälle tunteelle on se, ettei henkilö ole konkreettisesti erilainen kuin muut. Hän on vain koko elämänsä viettänyt näissä samoissa yhteisöissä ja mahdollisesti kokee erilaisuutensa vasta, kun on saanut kokemuksen ryhmästä, jossa hän on yhtäkkiä samalla aaltopituudella kuin muut. (Junttila 2015, 47–48.)

Kouluterveyskyselyssä 2021 peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista (n=91 560) 15,9 % tunsi olonsa yksinäiseksi ja 9,4 % sanoi, että heillä ei ollut yhtään ystävää. Lukioikäisillä (n=47 383) vastaavat luvut olivat 17,8 % ja 8 %, ammatillisissa oppilaitoksissa (n= 21 853) vastaukset olivat hyvinkin saman suuntaisia (17 % ja 8,6 %). Kouluterveyskyselyn raportissa oli huomioitu, että nuorten yksinäisyys on merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Opetusministeriön arvion mukaan nuorena syrjäytynyt henkilö aiheuttaa yhteiskunnalle elämänsä aikana 1,2 miljoonan euron kustannukset. (THL 2021.)

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemisesta ja heidän tuntemuksistaan on tehty monia tutkimuksia. Harkon ym. (2016, 129) tekemässä tutkimuksessa todettiin, että peruskoulun jälkeinen tyhjän päälle putoaminen ja perheiden pienituloisuus olivat suurimpia syitä, jotka tietyissä tapauksissa johtivat nuorten syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Aaltonen, Berg & Ikäheimo (2015, 17–18) muodostivat Nuorisotutkimusverkoston julkaisussa erilaisia luokitteluja syrjäytyneille. Luokittelut on tehty sen takia, koska syrjäytyneet eivät ole homogeeninen ryhmä ja syrjäytyminen voi olla usein vain väliaikainen tila. Nuoret luokitellaan tässä tutkimuksessa ”kroonisesti syrjäytyneiksi”, ”syrjäytyneiksi” ja ”syrjäytymisvaarassa oleviin”. Luokkien nimet kuvaavat vain syrjäytymisen kestoa ja kroonisuutta eivätkä näin ollen vastaa yleisesti käytössä olevia termejä suoraan. Yökoris-toiminta pyrkii erityisesti auttamaan heitä, jotka ovat vaarassa syrjäytyä, koska kontaktin luominen heihin on vielä mahdollista toimintamme työkaluja käyttäen. Syvemmälle syrjäytymiskierteeseen joutuneet nuoret tarvitsevat

tietenkin myös apua, mutta Yökoris-toiminnan malli ei ole sopivin väylä heille. He tarvitsevat erityisnuorisotyötä alan ammattilaisilta, jotta he saisivat oman elämänsä takaisin hallintaansa.

Nuorien oma näkökulma syrjäytymisen määrittelyyn ja sen kokemiseen pohjautuu enimmäkseen heidän omiin kokemuksiinsa, eikä niinkään tutkimustuloksiin. Merkittävin syy heidän mielestään syrjäytymiseen oli kavereiden puute ja ryhmään kuulumattomuus. Toisena syynä syrjäytymiseen nuoret nostivat esille joutumisen huonoon seuraan ja päihteiden käyttämisen. Näkökulmien ristiriitaisuus ilmeni nuorten kokemuksissa niissä tapauksissa, joissa yksinäinen nuori löytää ympärilleen toisia nuoria, joilla on häneen negatiivinen vaikutus. Seurauksena voi olla pahempia ongelmia, kuin sillä, että nuori olisi vain yksin. Tällä tarkoitetaan nuorten muille tuottamia ongelmia, kuten esimerkiksi ryöstelyä, ilkivaltaa ja toisten kiusaamista. (Huhta 2015, 10.)

Honkatukia & Suurpää (2021, 121) tutkivat hankkeessaan etnisiin vähemmistöihin kuuluvia nuoria miehiä ja heidän taustojaan. Tutkimuksissa nousi suoraan ja epäsuorasti esille arkipäivän rasismiksi kutsuttu ilmiö. Tällä tarkoitetaan syrjintää, joka perustuu tiettyihin oletettuihin yksilöön tai ihmisryhmään kiinnitettyihin ominaisuuksiin. Näihin lukeutui muun muassa etninen tai kulttuurinen tausta, syntyperä, ihonväri tai uskonnollinen vakaumus. Arkipäivän rasismi voi olla syrjiviä eleitä, nimittelyä ja ryhmästä ulos sulkemista päivittäisessä arjessa. Se ei välttämättä ole fyysistä väkivaltaa, vaan voi ilmetä muina näkyvinä tekoina, esimerkiksi tarkkailun kohteena olemisena julkisissa tiloissa, kuten kaupassa tai viranomaisten kanssa asioidessa. (Honkatukia & Suurpää 2021, 129–130.)

Osallisuutta pidetään yksinäisyyden myönteisenä vastakohtana. Sillä tarkoitetaan määritelmällisesti sitä, että henkilö kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Kaikki positiiviset kokemukset ja yhteenkuulumisen tunteet yhteisön sisällä vahvistavat henkilön osallisuutta. (Grönlund & Falk 2016, 262.) Osallisuus voi rakentua pienistä osista: teot, tunteet, tunne kuulluksi tulemisesta ja yhteisöön kuulumisesta voivat kaikki edesauttaa osallisuuden kasvamista. Nuorten oma toimijuus on osa osallisuutta ja tämän myötä on mahdollista saada omassa yhteisössään lisää valtaa ja vastuuta. (Lettenmeier, Palamaa, Teerijoki & Vuojakoski 2019, 4.) Osallistaminen ja osallistuminen ovat käsitteitä, jotka helposti menevät sekaisin ja joiden merkitystä voi olla vaikea erottaa. Osallistaminen on mahdollisuuksien tarjoamista, kun taas osallistuminen on mahdollisuuksien hyödyntämistä. Osallistaminen on tekemistä, jossa lopputuloksena voi olla osallisuuden tunne. Osallistamisella varmistetaan eri tahojen tarpeiden ja intressien huomioiminen. (Toikko & Rantanen 2016, 90.)

Kouluterveyskyselyssä 2021 kartoitettiin nuorien osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia. Peruskoulun 8.–9. luokkalaisista (n=91 560) 68,4 % kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Lukion 1.–2. vuosiluokilla (n=47 383) vastaava luku oli 73,9 % ja ammatillisessa oppilaitoksessa (n= 21 853) päästiin lähes samoihin lukemiin kuin peruskoulussa (68,7 %). Näistä tuloksista käy ilmi se, että kolme nuorta kymmenestä kokee, ettei kuulu mihinkään ryhmään tai yhteisöön. (THL 2021.)

Noora Pyyry käsitteli Nuorisotutkimus-lehdessä (1/2012, 35–36) olleessa artikkelissa tutkimustaan, kuinka nuorten osallisuutta voitaisiin lisätä ja millä tavoilla nuoria saataisiin osallistumaan enemmän heitä koskevien asioiden päätöksien tekemiseen. Ongelmaksi tässä tutkimuksessa muodostui se kysymys, että lasten ja nuorten osallisuutta ja heidän kokemuksiaan arvioidaan edelleen aikuisten asettamien normien ja käytänteiden mukaisesti. Pyyry ratkaisi ongelman menetelmillä, jotka peilaisivat heidän tapojaan, silloin kun he ovat aktiivisia ja sosiaalisia toimijoita vapaa-ajallaan. Nuoria haastateltiin tarkoituksellisesti heidän itse valitsemissaan paikoissa, joissa he muutenkin viettävät vapaa-aikaansa. Haastattelujen tuloksista kävi ilmi, että osallisuuden tunne koettiin vahvimaksi tiloissa ja paikoissa, jotka olivat nuorille itselleen tärkeitä.

Akkulturaation (Kuvio 1) kannalta katsottuna maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osallisuus ja sen tunteminen toteutuu parhaiten heillä, jotka ovat integroituneet tai sulautuneet osaksi suomalaista kulttuuria. Kun taas he, jotka ovat eristäytyneet ja marginalisoituneet, tuntevat vähemmän tai ei ollenkaan osallisuutta. Negatiivinen suhtautuminen uuteen kulttuuriin, ympäristöön ja vallitseviin käytäntöihin voi johtaa yksinäisyyden kierteeseen, josta ei välttämättä omin voimin pääse pois. Junttila (2015, 46) kuvaa tätä tuntemusta irrallisuuden tunteeksi, jossa yksilö ei koe kuuluvansa niihin yhteisöihin ja omaavansa niiden verkostojen normeja, joiden jäsenenä hän syystä tai toisesta on. Suomen valtiolla on lain mukaan velvollisuus puuttua, ennaltaehkäistä ja auttaa heitä, jotka syystä tai toisesta eivät tunne osallisuutta yhteiskuntaan. Nuorisolain (1285/2016) 2 §:n tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa.

2.2 Koronavirusepidemian vaikutukset nuorten liikunta-aktiivisuuteen

Koronaviruspandemia on osa koronaviruksiin kuuluvan SARS-CoV-2:n maailmanlaajuisista leviämistä. Suomessa on 26.11.2021 mennessä ilmoitettu yli 180 000 tautitapausta ja tautiin liittyviä kuolemia on raportoitu olevan 1302. (Koronatilastot 2021) Keväällä ja syksyllä 2020 sekä keväällä 2021 Suomessa otettiin käyttöön suosituksia ja lainsäädäntöön perustuvia rajoituksia, joiden tarkoituksena oli turvata väestön terveys ja

hidastaa koronaviruksen leviämistä. Terveystieteiden tutkimuskeskus kehotti ihmisiä pysymään poissa väkijoukoista ja matkustamaan kotimaassa vain tarpeellisista syistä. Ihmisiä kehoitettiin myös pitämään yli metrin turvaväliä, pesemään käsiä, sairastamaan kotona, pitämään kokoukset etänä ja välttämään julkista liikennettä. Hallitus suositti yli 500 hengen yleisötilaisuuksien kieltämistä. (Tieteen Kuvalehti 2021.)

Maaliskuussa 2020 hallitus julisti voimaan valmiuslain. Julkisen sektorin työntekijöitä suositeltiin siirtymään etätöihin ja yli 70-vuotiaita kehoitettiin pysymään karanteeniin vastaavissa olosuhteissa. Julkiset tilat, kuten kirjastot, uimahallit ja muut liikuntatilat, suljettiin ja yksityisiä toimijoita suositeltiin keskeyttämään toimintansa. Julkiset kokoontumiset rajoitettiin kymmeneen henkilöön, minkä seurauksena valtaosa liikunta- ja urheiluseurojen toiminnasta lopetettiin. Kouluissa siirryttiin etäopetukseen 18.3.2020 alkaen esiopetusta lukuun ottamatta. Epidemian toinen aalto iski Suomeen syys-lokakuussa 2020 ja pahimmillaan epidemia jylläsi saman vuoden marras-joulukuussa, joillain tiukat rajoitukset astuivat jälleen voimaan. Kolmas epidemia-aalto rantautui Suomeen helmikuussa 2021, jolloin hallitus julisti jälleen poikkeusolot, mutta tällä kertaa kuitenkin valmiuslaki ei astunut voimaan. (Yle 2020; Yle 2021; Tieteen Kuvalehti 2021.)

Rajoitustoimet ja niitä seuranneet poikkeusolot vaikuttivat merkittävästi ihmisten arkeen, kuten työntekoon, liikkumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Rajoitukset heijastuivat myös väestön liikkumiseen: ihmisten välistä kanssakäymistä ja liikkumista rajoitettiin, työ- ja koulumatkaliikunta väheni tai loppui kokonaan, ohjattuja harrastustoimintoja peruttiin ja liikuntapaikkoja suljettiin. (Valtion liikuntaneuvosto 2020, 4.)

Valtion liikuntaneuvoston (2020, 17) tutkimuksen mukaan 37 % nuorista vähensi poikkeusaikana liikkumistaan. Merkittävästi liikuntaa vähensivät erityisesti he, jotka jo ennen epidemiaa liikkuivat vähän. Koronapandemian vaikutuksia väestön liikkumiseen on vielä mahdotonta arvioida kattavasti. Lopulliset vaikutukset selviävät mahdollisesti vasta vuosien kuluttua. Alustava tutkimustieto rajoitusten vaikutuksista väestön liikkumiseen on kuitenkin tärkeää toimenpiteiden arvioinnissa ja suuntautumisessa kohti koronan jälkeistä aikaa. Eri tutkimuksissa on kerätty tietoa pandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vaikutuksista liikkumiseen, mutta yhteinen tilannekuva kokonaisuudesta puuttuu. Tämän tutkimuksen yhtenä tavoitteena on koota yhteen tietoa siitä, miten koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat vaikuttaneet Yökoris-toiminnan kävijöihin.

Yökoris-toimintaan poikkeusaika ja rajoitukset iskivät rankasti keväällä ja loppuvuodesta 2020 sekä keväällä 2021. Toiminta oli vuonna 2020 täysin tauolla 12.3.–31.5. ja 27.11.–31.12. välisen ajan. Vuonna 2021 epidemian kolmas aalto sulki toiminnan 8.3.–16.5. väliseksi ajaksi. Toimintamme oli tauolla yhteensä 183 päivää ja tältä ajalta jouduimme

perumaan 280 tapahtumaa. Muina aikoina Yökoris-toimintaa pyöritettiin sovelletusti. Ryhmäkoot vaihtelivat 10–20 henkilön välillä, riippuen siitä oliko tapahtuma ulkona vai sisällä. Lisäksi toiminnan yläikärajaksi asetettiin 20 vuotta, joka oli myös hallituksen linjaus. Liikuntatapahtumien ollessa tauolla Yökoris-toimintaa järjestettiin etänä erilaisilla alustoilla, muun muassa Instagramin livevideoiden ja Twitch -striimauksen avulla. Kokeilujakson jälkeen lopulta todettiin, että toimintaa ei pystytä toteuttamaan tarpeeksi laadukkaasti verkossa, joten näistä etätoiminnoista luovuttiin.

3 YMCA kolmannen sektorin toimijana

Järjestöllä tarkoitetaan ihmisten tai yhteisöjen tiettyä tarkoitusta varten muodostamaa yhteenliittymää. Tarkoitus, jota varten järjestö on perustettu, voi olla mikä tahansa, kunhan se toimii lain puitteissa. Käytännössä yhteenliittymää pidetään yhdistyksenä, jos siinä on vähintään kolme jäsentä, sillä on jokin aatteellinen tarkoitus ja sen toiminta on tarkoitettu pysyväksi. (Loimu 2010, 23; Yhdistyslaki 503/1989, 1 §, 7 §.) Käsitteitä järjestö ja yhdistys käytetään pitkälti toistensa synonyymeina. Näissä on kuitenkin pieniä eroja: järjestöllä viitataan usein yleisemmin kansalaisyhteiskunnan toimijoihin, kun taas yhdistys on hallinnollinen termi. Usein puhutaankin järjestökentästä, jota ohjailee yhdistyslaki. (Heikkala 2001, 40.) Järjestökenttä on Suomessa vahva yhteiskunnallinen toimija. Usein puhutaan yhteiskunnan kolmesta sektorista, joista kahdella ensimmäisellä viitataan julkiseen ja yksityiseen puoleen, kolmannella sektorilla puolestaan kansalaisjärjestöihin. Kansalaisjärjestöt eroavat siis toiminnassaan julkisesta ja yksityisestä sektorista. (Heikkala 2001, 46.)

Järjestöt perustuvat pääosin vapaaehtoistoimintaan. Niillä voi olla työntekijöitä, mutta jäsenistö ja aktiivit toimivat yleensä vapaaehtoisina. Lisäksi järjestöt ovat monesti yleishyödyllisiä, eli ne eivät tavoittele taloudellista voittoa. Tällöin järjestön saamia varoja käytetään vain toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. (Myllymäki & Hinkka 2016, 39–40.) Yhdistyksen voi perustaa yhteisen tarkoituksen toteuttamista varten, kunhan tarkoitus on hyvien tapojen ja lakien mukainen (Yhdistyslaki 503/1989, 1 §). Erilaisia järjestöjä onkin Suomessa olemassa hyvin moneen eri tarkoitukseen. Puolueet ovat yksi esimerkki kansalaisjärjestöistä, joilla on hyvin vakiintunut asema ja tarkoitus. Muita yhteiskunnallisesti merkittäviä järjestöjä ovat muun muassa työmarkkinajärjestöt, sosiaali- ja terveysjärjestöt, nuorisojärjestöt ja opiskelijajärjestöt. (Myllymäki & Hinkka 2016, 12–13.)

Kun samaan järjestöyhteisöön kuuluu useampi yhdistys (esimerkiksi YMCA Tampere, YMCA Turku ja YMCA Oulu) niillä voi olla kattojärjestö. Kunnassa tällainen kattojärjestö on usein nimetty aluejärjestöksi, maakunnassa piiriksi ja valtiotasolla liitoksi. Suomen YMCA-liikkeen kattojärjestönä toimii Suomen YMCA liitto. Järjestöillä, jotka toimivat kaikilla näillä tasoilla, on yleensä ainakin yksi työntekijä; niiden toiminta vaatii jatkuvaa hallinnon, talouden ja viestinnän ylläpitoa. (Loimu 2010, 29–31.)

3.1 YMCA Tampere

YMCA Tampere, viralliselta nimeltään Tampereen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ry (NMKY), on yksi vanhimmista Suomessa edelleen toimivista kansalaisjärjestöistä.

Järjestön perustamiskokous pidettiin Tampereella 5.10.1889. (Sointu 1989, 12.) Vuonna 2021 YMCA Tampereen toiminnassa käynnistyi järjestön 133. toimintakausi. YMCA Tampere on osa maailmanlaajuista YMCA-liikettä, joka on saanut alkunsa Lontoossa vuonna 1844. Perustaja George Williamsin mukaan hän halusi tarjota mielekästä ja järkevää toimintaa nuorille miehille, jotta he välttyisivät päätyvästä Lontoon vaarallisille kaduille. (Suomen YMCA 2021.)

Kristillisuus ja hengellisyys olivat tärkeässä roolissa järjestön alkuhetkissä ja YMCA-toiminta onkin monesti mielletty kirkolliseksi toiminnaksi. Hengellisyyden merkitys toiminnassa on kuitenkin aikojen saatossa vähentynyt. Alun perin YMCA maailmanliiton perusta kirjoitettiin Pariisissa vuonna 1855 muotoon, josta huokuu vahvasti raamatullinen hengellisyys:

Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen tarkoituksena on yhdistää niitä nuoria miehiä, jotka tunnustaen Jeesuksen Kristuksen Jumalakseen ja Vapahtajakseen Pyhän Raamatun mukaisesti tahtovat olla hänen opetuslapsiaan uskossa ja elämässä ja jotka pyrkivät yhdessä Hänen valtakuntaansa levittämiseen nuorten miesten keskuudessa. Mitkään mielipide-erot muista sinänsä tärkeistä asioista eivät saa häiritä Maailmanliiton jäsenten ja liittolaisten harmonisia suhteita. (Sointu 1989, 8.)

Nykyisin jokaisella paikallisyhdistyksellä on oikeus määritellä oman toimintansa arvot ja toimintaperiaatteensa. Moninaisuus ja syrjimättömyys ovat kuitenkin YMCA-liikkeen ydin. Tästä johtuen YMCA-liike on avoin kaikille ihmisille huolimatta heidän kyvyistään, iästään, kulttuuristaan, etnisyydestään, sukupuolestaan, uskonnostaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai sosioekonomisesta asemastaan. (Sointu 1989, 8.) YMCA Tampereen toiminnan missio on ”Empowering young people”, eli nuorten voimaannuttaminen. Tampereella tähän pyritään sosiaalisen työn, partion, musiikin, liikunnan ja urheilun keinoin. YMCA Tampere on nuorisolain (1285/2016) 17 §:n mukaisesti valtionapukelpoinen valtakunnallinen nuorisojärjestö. Tämä tarkoittaa sitä, että järjestö voi hakea avustusta valtiolta toimintaansa, kunhan toiminta täyttää 1. luvun 2 §:ssä säädetyt tavoitteet ja lähtökohdat. Avustuksia ja valtionapukelpoisuutta käsitellään tarkemmin kappaleessa 3.2.

Arvot ohjaavat ihmisten ja organisaatioiden tapaa toimia. Yhdistyksen strategisessa perustassa arvot vastaavat kysymykseen: ”Miksi teemme tätä työtä?” (Tuomi & Sumkin 2019, 51). Arvot luovat pohjan kaikelle toiminnalle mitä järjestössä tehdään. YMCA Tampereen arvoiksi on linjattu neljä kohtaa, joihin toiminnassa on nojaututtu jo pidemmän aikaa: yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, osallisuus ja kehittyminen

Yhdenvertaisuus - arvo näkyy käytännön toiminnassa erilaisuuden hyväksymisenä ja työskentelyssä monikulttuurisuuden vahvistamiseksi.

Yhteisöllisyys - tarjota mukana oleville yhteisö, jota kautta vähennetään yksinäisyyttä. Tapa toimia on yhdessä tekemistä ja toisesta välittämistä. YMCA Tampere tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuden olla osa jotain suurempaa ja saada sitä kautta merkitystä elämään.

Osallisuus - kohderyhmällä on vaikutusmahdollisuus toiminnan suunnittelussa ja sen toteutuksessa. YMCA Tampereen tarjoamat harrastusmahdollisuudet ovat toimintalähtöisiä. Toiminta tukee niin fyysisen kuin henkisen kasvun mahdollisuuksia.

Kehittyminen - yksilön ja yhteisön kehittyminen toiminnan kautta. Toiminta on kaikille avointa ja jokaiselle kävijälle on tarjolla apua ja tukea hänen omien tarpeidensa mukaisesti. Työntekijöiden ammattitaitoa kehitetään ja lisäkoulutusmahdollisuuksiin annetaan tukea ja kannustusta.

YMCA Tampereen toiminta käsittää vuonna 2021 16 eri toimintamuotoa, joista osallistujamäärällisesti kolme suurinta ovat Pirkanmaan Musiikkiopisto, YMCA Tampere koripallo ja Yökoris-toiminta. Yhdistyksessä on 141 työntekijää ja joka viikko toiminnoissa kohdataan yli 3000 kävijää. (YMCA Tampere 2021.)

3.2 Järjestön valtionapu

Liikuntalaissa on määritelty kuinka liikuntaa ja huippu-urheilua edistetään valtion, kuntien ja muiden eri toimijoiden taholta. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta. Tarvittaessa valtio on yhteistyössä kuntien, kansalaisjärjestöjen ja muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa, mikäli nämä hyväksytään valtionapukelpoiksi. Valtionapukelpoiseksi järjestöksi voidaan hyväksyä sellainen rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on liikunnan edistäminen ja joka toimii liikuntalaissa 2 §:ssä säädetyn tavoitteen mukaisesti. Valtionapukelpoisuutta harkittaessa otetaan huomioon järjestön toiminnan laatu, laajuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. (Liikuntalaki 390/2015, 1 §, 4 §, 6 §, 10 §.)

Nuorisotyön kentässä opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja kunnat vastaavat nuorisotalojen, etsivät nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan rahoituksesta. Sosiaali- ja terveysministeriön (jatkossa STM) alaisuudessa toimiva itsenäinen valtionapuviranomainen STEA suuntaa avustuksensa toiminnalle, jonka kohderyhmänä on erityistä tukea tarvitsevat nuoret. STEA-avustukset eivät täten ole päällekkäisiä OKM:n

ja kuntien nuorisolain (1285/2016, 8 §.) mukaisten nuorisotyön avustusten kanssa (STEA 2021a).

STEA perustettiin vuonna 2017 arpajaislakiuudistuksen yhteydessä hoitamaan rahapeliutuotoilla jaettavien avustusten valmistelua, seurantaa ja valvontaa. (Valtioneuvosto 2021b, 29.) STEA laatii vuosittaiset avustusehdotukset STM:lle, jonka arviointi- ja avustusjaosto ottaa kantaa STEA:n tekemiin avustusehdotuksiin. Valtionavustuksia ja niiden tuloksellisuutta valvoo Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV). Tarkastusvirasto tekee tuloksellisuustarkastuksia, joissa tarkastetaan valtion taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta. Toisin sanoen, tarkastuksessa valvotaan, että valtion varoja käytetään taloudellisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. (Valtioneuvosto 2021b, 30.)

STEA:n strategiana avustustoiminnassa on se, että avustettavan toiminnan on lisättävä yhdenvertaisuutta ja osallisuutta ihmisten elämäntilanteet ja tausta huomioiden. Lisäksi toiminnan on vähennettävä eriarvoisuutta ja vahvistettava yhteisöllisyyttä sekä suvaitsevaisuutta. Ihmisten kohtaaminen ja keskinäinen ymmärrys ovat tärkeässä roolissa, jotta toiminnassa mukana olevat ihmiset voivat vahvistaa toistensa voimavaroja, pitää huolta itsestään, toisistaan sekä ympäristöstä. (STEA 2021d.)

STEA:n toiminta perustuu Arpajaislain (1047/2001) 17 §, 17a § ja 17b § mukaisesti Veikkaus Oy:n tuottojen jakamiseen. Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään 43 % terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Yökoris-toiminnan käynnistämiseen haettiin vuonna 2018 STEA:n C-avustusta, eli hankeavustusta. Tämän avustus myönnetään uusien toimintatapojen ja -muotojen kehittämiseen sekä toiminnan käynnistämiseen. (Valtionavustuslaki 5 §; Valtioneuvosto 2021b, 72.) Tämä avustus myönnetään kerralla koko hankeajalle, joka maksimissaan voi olla kolme vuotta. Kaiken hanketoiminnan on oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista. Erityistä huomiota kiinnitetään ajankohtaisuuteen, toimintaympäristön huomioimiseen sekä kohderyhmän osallistumiseen jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa. Olennaista on tuloksellisuutta lisäävän yhteistyön luominen järjestöjen kesken sekä järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä. Tulosten juurtuminen toimintaympäristöön tulee myös huomioida jo suunnitteluvaiheessa. (STEA 2021b.; Valtioneuvosto 2021a, 73–74.)

Kuluva vuosi 2021 on Yökoris-toiminnan hankeavustuksen viimeinen ja virallisen STEA:n protokollan mukaan hankeavustuksen jatkoksi voidaan hakea kohdennettua toiminta-

avustusta. Kohdennetulla toiminta-avustuksella avustetaan vakiintunutta yleishyödyllistä toimintaa aina vuoden kerrallaan. (STEA 2021c) Ongelmaksi kuitenkin muodostui se, että tuloksellisuuden mittaaminen jäi puutteelliseksi COVID-19 pandemian takia (lisää kohdassa 3.4). Tämän takia Yökoris-toiminta haki C-avustuksella yhden vuoden jatkoa toiminnan tuloksellisuuden dokumentoinnin varmistamiseksi. Tämän tutkimuksen tuloksia on hyödynnetty C-avustuksen hakemisessa. Hankeavustuspäätös tulee joulukuussa 2021.

3.3 Yökoris-toiminta

Yökoris-toiminta on monikulttuurinen toimintamalli, jossa matalan kynnyksen liikunnan avulla pyritään tarjoamaan nuorille ja nuorille aikuisille mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen ja apua integroitumiseen suomalaiseen kulttuuriin. Toiminnan toinen aspekti on mahdollisuus tarjota myös syvempää tukea sitä tarvitseville joko Yökoris-toiminnan omien verkostojen tai YMCA Tampereen eri palveluiden ja yhteistyötahojen kautta. Yökoris-toiminta on saanut STEA:lta kolmen vuoden rahoituksen vuosiksi 2019–2021.

Nimestään huolimatta ”Yökoris” ei ole vain koripallon pelaamista öisin. Nimi juontaa juurensa Helsingissä vuonna 1998 aloitetusta avoimesta koripallovuorosta, joka sattui olemaan myöhäiseen ajankohtaan VR:n makasiineilla. (Poussa 2018, 4.) Vuosien saatossa nimeksi muodostui Yökoris ja tästä muodostui lopulta toiminnan nimi. Toiminta kattaa nykyään monia lajeja ja toimintoja, joista Tampereella suosituimmat ovat koripallo, jalkapallo, futsal, lentopallo ja beach volley.

Yökoris-toimintaa järjestetään Suomessa tällä hetkellä kolmessa kaupungissa: Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Jokaisen kaupungin toiminnassa vastaan paikallinen YMCA-järjestö. Helsingissä tämän kaltaista toimintaa on järjestetty jo vuodesta 1998 asti, mutta nykyiseen malliin siellä on siirrytty vuodesta 2007 eteenpäin. (Poussa 2018, 4–5.) Seuraavaksi Yökoris-toiminta aloitettiin Turussa, jossa se oli käynnissä vuosina 2018–2020, kunnes toiminta loppui STEA:n evätessä siltä kohdennetun toiminta-avustuksen. Tampereella on käynnissä parhaillaan viimeinen toimintavuosi ja Oulussa toiminta alkoi vuonna 2020.

Tampereen Yökoris-toiminnan alkuperäinen kohderyhmä, joka määriteltiin vuoden 2018 avustushakemuksessa oli:

Eri taustoista tulevat 14–23-vuotiaat Tampereen suurimmissa maahanmuuttajavaltaisissa lähiöissä asuvat nuoret. Monikulttuurinen nuoriso kokonaisuudessaan, kuitenkin niin, että kantaväestön edustajia on aina mukana.

Kohderyhmän määrittely tehtiin uudestaan jatkohakemukseen vuonna 2021, koska edellinen määrittely oli vaikeaselkoinen ja tavoitetta haluttiin yhtenäistää STEA:n uuden strategian mukaisesti, jota käsiteltiin kappaleessa 3.2. Uuden määrittelyn mukaan toiminnan kohderyhmänä ovat:

Eri kulttuuritaustoista tulevat 13–35-vuotiaat osattomuutta kokevat nuoret ja nuoret aikuiset. Kohderyhmänä ovat myös sellaiset henkilöt, jotka eivät uskalla tai kykene osallistua ryhmätoimintoihin yksin.

Yökoris-toiminnan kaikista kävijöistä varsinaiseen kohderyhmään kuuluvia on noin 20 %. Luku perustuu arvioon, joka on keväällä 2021 toteutetun määrällisen tutkimuksen (luvussa 3.4) pohjalta todettu. Arviossa on otettu huomioon erityisesti he, jotka vastasivat kyselyyn, että heillä ei ole muita harrastuksia Yökoris-toiminnan lisäksi (Kuvio 8) ja ilman toiminnan tapahtumia he olisivat vain kotona (Kuvio 2). Loput 80 % kävijöistä ovat toiminnan tavoitteiden kannalta kuitenkin myös erityisen tärkeitä. He toimivat linkkinä varsinaisten kohderyhmäläisten ja kantaväestön välillä. Kun näiden kahden ryhmän välillä tapahtuu integraatiota, Yökoris-toiminta on päässyt tavoitteeseensa.

Yökoris-toiminnan toteuttamisessa käytetään etsivän nuorisotyön periaatteita, jossa toimintaa pyritään järjestämään totutusta poikkeavalla tavalla. Etsivässä työssä toiminta menee sinne missä työllä tavoiteltavat ihmiset ovat. (Kaartinen-Koutaniemi 2021, 23.) Toimintaympäristön kohdennus on tärkeässä roolissa, jotta toiminnan kohderyhmäläisten tavoitettavuus on mahdollisimman suuri. (Kaartinen-Koutaniemi 2021, 54–55.) Toimintaa voidaan täten järjestää Tampereen kaupungin palveluverkostoissa ja oppilaitoksissa, jotta saadaan ensikontakti heihin, jotka eivät omatoimisesti Yökoris-toiminnan tapahtumiin muuten välttämättä tulisi. Lisäksi Tampereen kaupungin etsivä nuorisotyö on merkittävä tekijä kohderyhmäläisten löytymisessä. Etsivä nuorisotyö ohjaa nuoria toimintaamme ja heidän ohjaajansa käyvät säännöllisesti meidän tapahtumissamme tapaamassa kävijöitämme. Yhteistyö Tampereen kaupungin liikuntapalveluiden kanssa kattaa myös yhteistyösopimuksen, jonka ansiosta liikuntapalvelut antavat liikuntatiloja Yökoris-toiminnan käyttöön ilmaiseksi.

Tampereella Yökoris-toiminta aloitettiin vuoden 2019 tammikuussa ja lähtötilanteessa hankkeessa oli töissä vain yksi henkilö. Toiminnan ohjaajia rekrytoidessa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että työntekijöiksi löydettäisiin ”hyviä tyyppejä”. Sydänmaanlakka (2014, 116) korostaa, että oikean rekrytoinnin merkitys on suuri, jotta osaamiset ja ihmisten kemia muodostavat kiinnostavan ja dynaamisen yhteisön. Yökoris-toiminta henkilöityy todella paljon toiminnan ohjaajiin, joten halusimme ohjaajiltamme kokemusta vieraaseen kulttuurin integroitumisesta. Ohjaajien rekrytoinnissa huomioitiin myös liikunta-

alan koulutusta, mutta se ei ollut merkittävin tekijä valintaprosessissa. Suurin painotus oli hakijan sosiaalisuudella ja toiminnan ideologian ymmärtämisellä. Rekrytoinnissa hyödynnettiin YMCA Tampereen eri kontakteja ja yhteistyötahoja.

Toimintaan palkattiin kaksi varsinaista ohjaajaa ja kesällä 2019 kesätöihin otettiin neljä apuohjaajaa, jotka olivat Yökoris-toiminnan aktiivisia kävijöitä. Kesätyöntekijät haluttiin erityisesti etsiä kävijöiden joukosta, koska näin toteutettiin yhtä Yökoris-toiminnan tavoitetta, jossa nuorille mahdollistetaan ensimmäisiä kokemuksia työelämästä. Kesän jälkeen kahden kesätyöntekijän työsopimusta jatkettiin ja he toimivat edelleen Yökoris-toiminnassa tuntiohjaajina. Kesälle 2020 emme valitettavasti voineet ottaa kesätyöntekijöitä, koska yhdistyksessä oli YT-menettely käynnissä ja uusien työsopimusten tekeminen oli mahdotonta. Keväällä 2021 auennut kesätyöhaku toi nuorilta työnhakijoilta yhteensä 35 työhakemusta. Viisi kesätyöntekijää näiden joukosta poimittiin töihin ja he toimivat apuohjaajina Yökoriksessa kesä- ja heinäkuun ajan.

Yökoris-toimintaan on muodostunut vakituinen kävijäkunta ja vuosi vuodelta toiminnan järjestämät tapahtumat sekä kohtaamiskerrat ovat kasvaneet. Kohtaamiskerroilla tarkoitetaan tapahtumien kävijöiden yhteenlaskettua lukumäärää. Enimmäkseen Yökoris-toiminta tavoittaa nuoria miehiä, naisten ollessa tapahtumissa selkeä vähemmistö. Kolmen toimintavuoden aikana on järjestetty 689 tapahtumaa ja näissä kohtaamisia on ollut yhteensä 10 496 kappaletta. Vuoden 2021 tilastot ovat 1.1.–26.11. väliseltä ajalta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Yökoriksen tapahtumamäärät ja kohtaamiskerrat vuosina 2019–2021.

Yökoris 2019-2021	2019	2020	2021	Yhteensä
<i>Tapahtumat</i>	141	280	268	689
Kävijät	Kohtaamiskerrat			
Miehet 13–18 v	926	1109	2033	4068
Miehet +18 v	1583	2303	1405	5291
Naiset 13–18 v	101	441	208	750
Naiset +18 v	140	137	110	387
Yhteensä	2750	3990	3756	10 496

3.3.1 Yökoris-toiminnan strategia

Selkeä strategia luo järjestön toiminnalle perusteet (Tuomi & Sumkim 2009, 50). Yökoris-toiminnan strateginen perusta rakentuu kolmesta osasta: visiosta, arvoista ja toiminta-ajatuksesta. Strategian luonnissa tärkeimmäksi asiaksi nousi YMCA Tampereen arvojen toteutuminen myös Yökoris-toiminnassa. Toiminnan visiota pohdittaessa apuna käytettiin Lindroosin ja Lohiveden (2010, 24) näkemystä, että hyvä visio on organisaation näkemys siitä, millaiseksi se haluaa tulla. Vision pitää olla innostava työntekijöille, toimiva kävijöille ja uskottavasti mitattavissa.

Mitrosen ja Raikaslehdon (2019, 93) mukaan ennen kuin päätetään suurista strategisista valinnoista, on tehtävä kartoitus siitä, mihin ollaan menossa ja miksi. Lisäksi on tärkeä miettiä mikä on tulevaisuudenkuva ja visio. Yökoris-toiminnan visiona on olla nuorten silmissä Tampereen rennoin ja houkuttelevin harrasteliikuntaa järjestävä taho. Visiomme on yhteydessä järjestömme missioon ”empowering young people”, eli nuorten voimaannuttamiseen.

Yökoris-toiminnan visiona oli aluksi olla Tampereen suurin nuorten harrasteliikuntaa tarjoava toimija, mutta Tuomen ja Sumkinin (2009, 48) ajatus siitä, että sisäänpäin kääntynyt visio voi olla riski, joten asiaa lähestyttiin kokonaan uudelta kantilta. Mitä hyötyä Yökoris-toiminnan kohderyhmälle, joilla ei ole mahdollisuuksia harrastaa, olisi siitä, että Yökoris-toiminta olisi Tampereen suurin toimija? Asiaa lähestyttiin uudesta näkökulmasta ja siitä, mitä merkitystä toiminnalla on sen kävijöille. Uuden vision tärkein idea on olla nuorten silmissä rennoin ja houkuttelevin yhteisö, joka vahvistaa nuoren kokemusta ryhmään kuulumisesta ja osallisuuden tunteesta. Sillä ei ole merkitystä, onko Yökoris-toiminta kävijämääräisesti kaikista suurin, jos toiminnan kohderyhmäläiset ei ajattele vision mukaisesti. Lindroos ja Lohivesi (2010, 24) pitivät selkeän vision yhtenä tärkeänä elementtinä sitä, että se on helposti mitattavissa. Uusi visio on selkeästi mitattavissa nuorille suunnatulla kyselyllä.

Yökoriksen strategiaa alettiin luomaan toiminnan ensimmäisenä vuotena ja apuna käytettiin Lindroosin & Lohiveden (2010, 29) kuvaamaa viiden työjakson menetelmää.

1. Tietojen keruu ja analysointi
2. Määrittelyvaihe
3. Projektien suunnitteluvaihe
4. Toteutusvaihe

5. Arviointivaihe

Tietojen keruuvaiheessa tehtiin karkea jaottelu kävijöistä neljään eri kategoriaan ohjaajien omien havaintojen perusteella. Näiden eri neljän jaottelun perusteella pystytään kohdentamaan toimintaa erilaisille kävijätyypeille.

1. Henkilö, joka käy kaikissa tapahtumissa lajista tai paikasta riippumatta
2. Henkilö, joka käy vain tietyn lajin tapahtumissa
3. Henkilö, joka käy vain tapahtumissa tietyllä alueella.
4. Henkilö, joka käy tapahtumissa, vain jos siellä on kavereita.

Lindroosin & Lohivesi (2010, 30) tarkastelevat strategian luomista kilpailun näkökulmasta. Kilpailevia tahoja, järjestöjä tai seuroja Yökoris-toiminnalla ei varsinaisesti ole. Toiminnan tarkoituksena on edesauttaa nuorten osallisuuden tunteen vahvistumista, riippumatta siitä mistä he sen löytävät. Pahin ”kilpailija” onkin tavallaan nuorten yksinäisyys ja syrjäytyminen yhteiskunnasta.

Määrittelyvaiheessa tultiin siihen tulokseen, että kohtien 1–3 henkilöt ovat helposti tavoitettavissa, joten toiminta täytyisi kohdentaa kohdan neljä henkilöille. Nämä hengailijat ja lievästi mukaan pakotetut henkilöt ovat niitä, joille Yökoris-toimintaa halutaan toteuttaa. Tämän takia Yökoris-toiminnan visiota muutettiin, jotta se olisi nuorten silmissä rentoa toimintaa, johon voisi tulla mukaan, vaikkei olisikaan liikunnallinen tai liikunta ei kiinnostaisi ollenkaan. Määrittelyvaiheessa Yökoris-toiminnan tavoitteita muokattiin kuvamaan paremmin toiminnan pääkohtia. Toiminnan päätavoitteena on lisätä kohderyhmän osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Tämä käsittää kaiken ryhmässä toimimisen ja sen, että kävijä kokee olevansa osa jotakin. Osatavoitteena on kohderyhmän elämänlaadun ja -hallinnan parantaminen toiminnan eri menetelmien kautta.

Lindroosin & Lohiveden (2010, 44) tiivistys projektin **suunnitteluvaiheesta** antoi suuntaviivat Yökoris-toimintaa varten. Strategialle luotiin kehitysportaat, joiden avulla voi tarkemmin hahmottaa kuvan jatkuvuudesta ja miten kukin kohta loogisesti liittyy aiempiin tekemisiin. Vuoden 2021 teemana oli kävijämäärän kasvatus, erityisesti kohderyhmäläisten kohdalla. Tätä tavoitetta edesauttoi seuraavat kolme kohtaa:

1. Hyvät puitteet tapahtumaan (kenttä, välineet, musiikkilaitteet ja juomapiste)
2. Hyvät ohjaajat

3. Yökoris-toiminnan arvomaailman mukainen ilmapiiri

Toteutus- ja arviointivaihe on käynnissä ympärivuotisesti, koska STEA:n ohjeistuksen mukaan toiminnan tuloksista täytyy raportoida neljännesvuosittain. Raportoinnissa täytyy käydä ilmi tapahtumien määrä, osallistujamäärät, sekä kohtaamiskerrat. Lisäksi raporttiin liitetään mukaan jokin muu arviointikeino, esimerkiksi kysely, mittaristo tai haastattelu. Tämän tutkimuksen luvussa 3.4 oleva kysely oli alkuvuoden 2021 tutkimus, jossa haettiin määrällisiä tuloksia Yökoris-toiminnan kävijöiden tuntemuksista toimintaa kohtaan. Tämän kyselyn vastauksien perusteella lähdettiin rakentamaan jatkorahoitushakemusta keväällä 2021. Vastauksien perusteella Yökoris-toiminnan tavoitteita ja kohderyhmän kuvausta tarkennettiin. Uusista tavoitteista ja niiden toteutumisesta haluttiin saada lisää tietoa, joka synnytti tarpeen tälle tutkimukselle.

3.4 Määrällinen kyselytutkimus Yökoris-toiminnasta

Yökoriksen kävijöille teetettiin keväällä 2021 kahden viikon aikana Webropol -kysely (n=114). (Liite 1) Kyselyn tarkoituksena oli selvittää Yökoris-toiminnan tuloksellisuutta ja tavoitteiden toteutumista. Kyselytutkimuksen tulokset liitettiin osaksi neljännesvuosittaista raporttia STEA:lle. Raportissa tuli osoittaa, kuinka toimintamme on vastannut sille asettamiemme tavoitteita. Toteutustavaksi valittiin määrällinen kyselytutkimus, koska tässä vaiheessa haluttiin saada vastauksia mahdollisimman monelta kävijältä. Kyselylomake laadittiin sellaiseksi, että siihen olisi mahdollisimman helppo vastata tapahtumien yhteydessä.

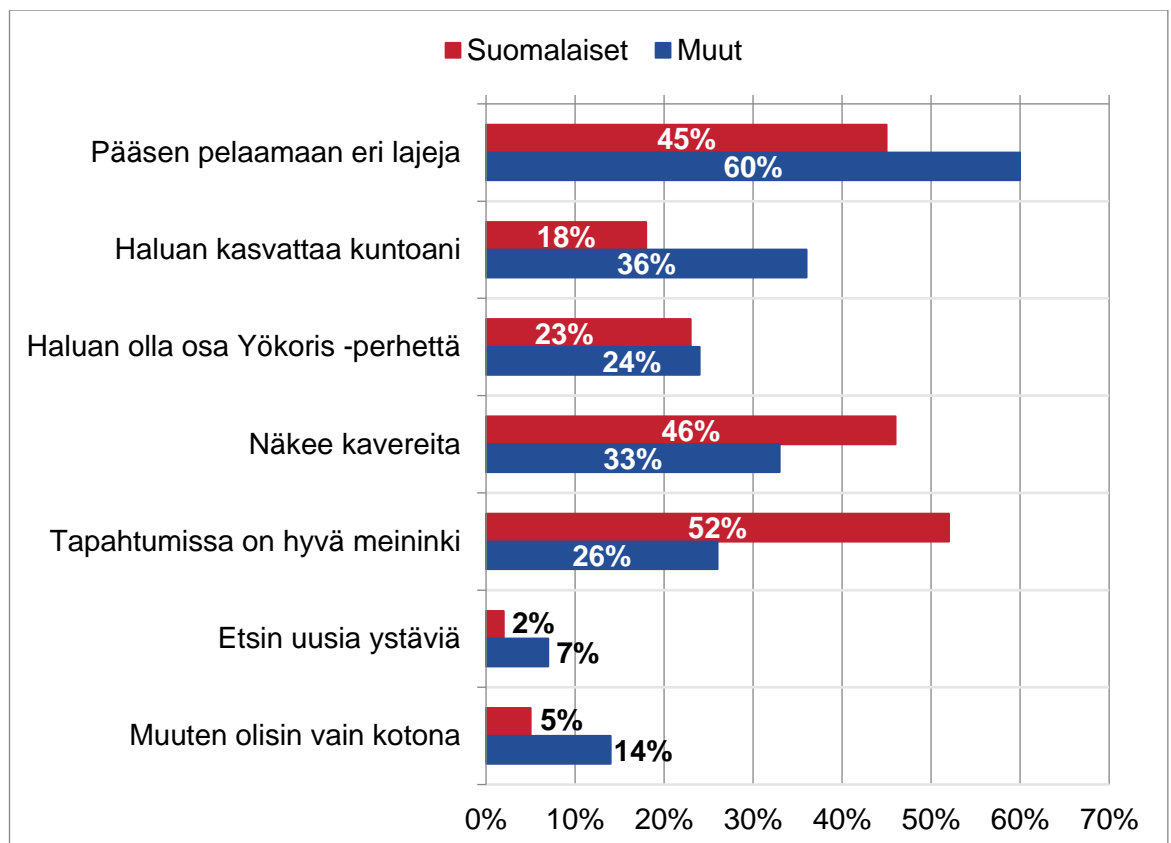
Kyselyyn vastanneista kantasuomalaisia oli 49 % (n=56) ja maahanmuuttajataustaisia 51 % (n=58). Koronarajoitusten takia kävijämäärät olivat poikkeuksellisen alhaisia, koska tapahtumissa oli 10–20 hengen rajoitukset. Kyselyn toteutushetkellä tapahtumat olivat suunnattu vain nuoremmille kävijöille ja vastaajista 88 % olikin alle 23-vuotiaita. Tämä piti ottaa huomioon tuloksia analysoidessa, koska monet vakituisista kävijöistä eivät voineet osallistua kyseisenä ajankohtana tapahtumiimme. Tavoitteena oli, että kyselyyn vastaisivat kaikki tapahtumissa käyneet henkilöt tuon kahden viikon aikana. Vastausprosentiksi muodostui lopulta 95 %.

Kyselytutkimuksen tulokset osoittivat, että Yökoris-toiminta oli ollut tuloksellista ja vastannut silloisia tavoitteita. Alla pureudutaan tarkemmin tavoitteisiin ja kyselyistä saatuihin merkittävimpiin tuloksiin. Tässä määrällisessä tutkimuksessa käsiteltiin tuloksia erikseen kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien näkökulmasta. Kuten kappaleessa 3.3 mainittiin, nykyisestä kohderyhmämme kuvauksesta on poistettu maahanmuuttajataustaisuus.

3.4.1 Tavoitteina osallisuuden ja elämönhallinnan taitojen vahvistaminen sekä kotouttaminen ja positiivinen vuorovaikutus

Ensimmäinen tavoite Yökoris-toiminnalle oli vuonna 2018 laaditussa hankehakemuksessa: ”Vahvistetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten hyvinvointia, tunnetta osallisuudesta ja elämönhallinnan taitoja.”

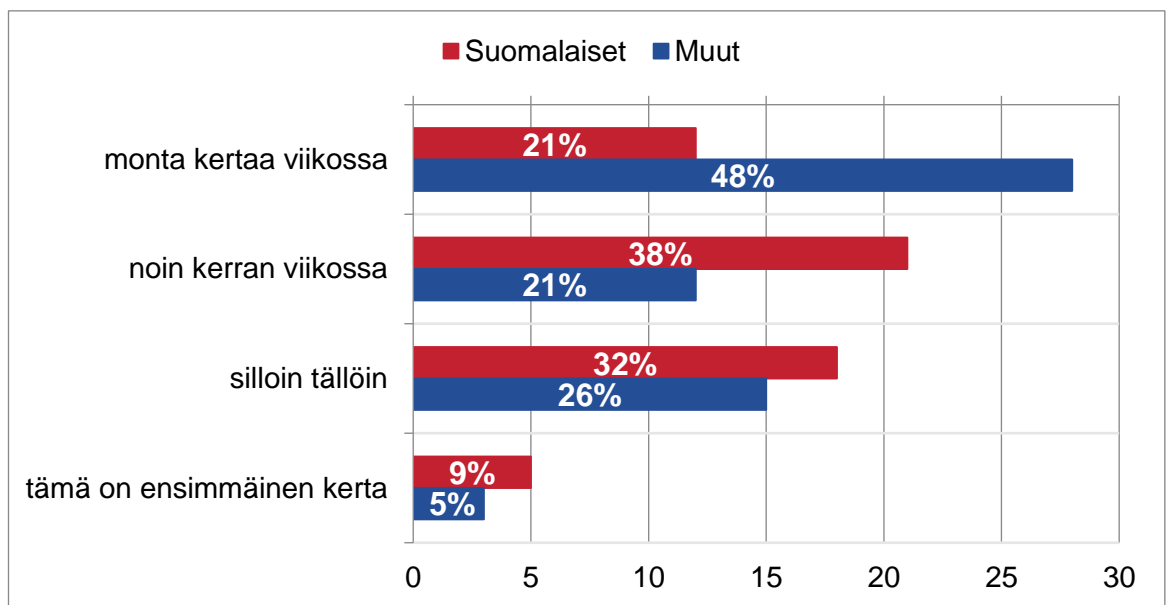
Ensimmäisen tavoitteen toteutumista kartoitettiin kysymällä syitä sille, miksi kävijät käyvät Yökoris-toiminnan tapahtumissa (Liite 1, kysymys 9). Kysymyksessä annettiin yhdeksän esimerkkivastausta ja näistä vastaaja valitsi itselleen 1–3 parhaiten sopivaa syytä. Maahanmuuttajataustaisten (n=58) henkilöiden vastauksista (Kuvio 2) kävi ilmi, että heidän osallistumisensa tärkeimmät syyt liittyivät oman kunnon kohentamiseen, kavereiden näkemiseen ja siihen että haluaa tietää kuuluvansa johonkin yhteisöön. Suosituin vastaus oli se, että pääsee pelaamaan eri lajeja, tämän vaihtoehdon vastasi 60 % vastaajista. Huomioitavaa on kuitenkin se, että 40 %:lle tämä asia ei ollut 1–3 tärkeimmän asian joukossa. Kyselyyn vastanneista maahanmuuttajataustaisista kävijöistä 14 % olisi vain kotona ilman Yökoris-toiminnan tapahtumia.

Kuvio 2. Miksi juuri sinä käyt Yökoriksessa, valitse korkeintaan kolme vaihtoehtoa?

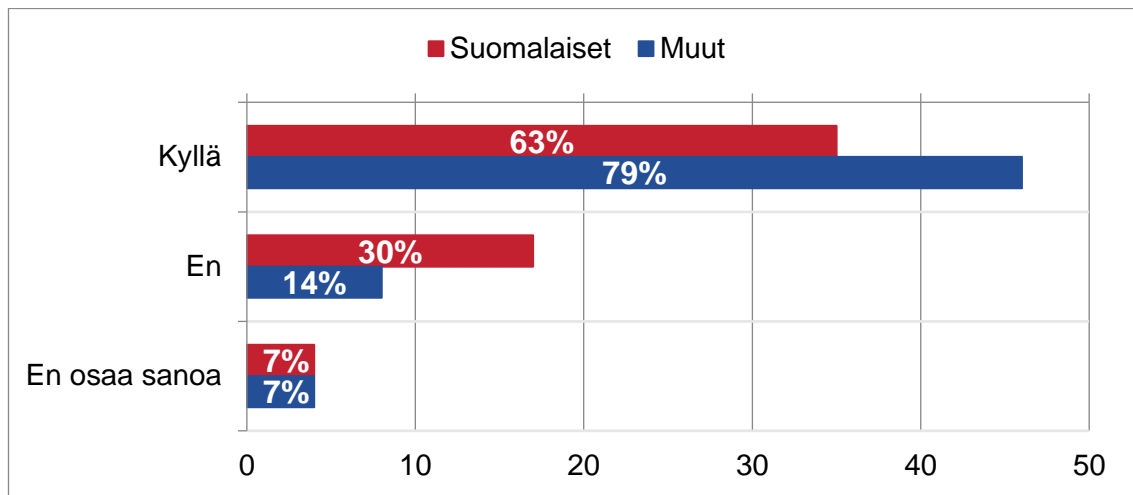
Toinen tavoite Yökoris-toiminnassa oli: ”Aktivoidaan ja tuetaan kotouttamista säännöllisesti tapahtuvan vapaa-ajantoiminnan, kohtaamisten ja positiivisen vuorovaikutuksen avulla.”

Kyselyssä halusimme selvittää kuinka aktiivisesti kävijät käyvät Yökoris-toiminnan tapahtumissa (Liite 1, kysymys 6). 69 % maahanmuuttajataustaisista kävijöistä käy tapahtumissamme joka viikko säännöllisesti, 21 % kerran viikossa ja 48 % monta kertaa viikossa. Kantasuomalaisista osalta tapahtumissa käyminen painottui enemmän satunnaisuuteen tai noin kerran viikossa käymiseen. Tuloksista voidaan vetää johtopäätöksenä se, että toiminnan säännöllisyys ja jatkuvuus olivat kävijöille tärkeä asia, erityisesti maahanmuuttajataustaisten keskuudessa. Tutkimuksessa selvitettiin myös, ketkä olivat tapahtumissamme ensimmäistä kertaa. Niiden kahden viikon aikana, kun kyselyä toteutettiin, toimintaan tuli kahdeksan uutta kävijää. (Kuvio 3)

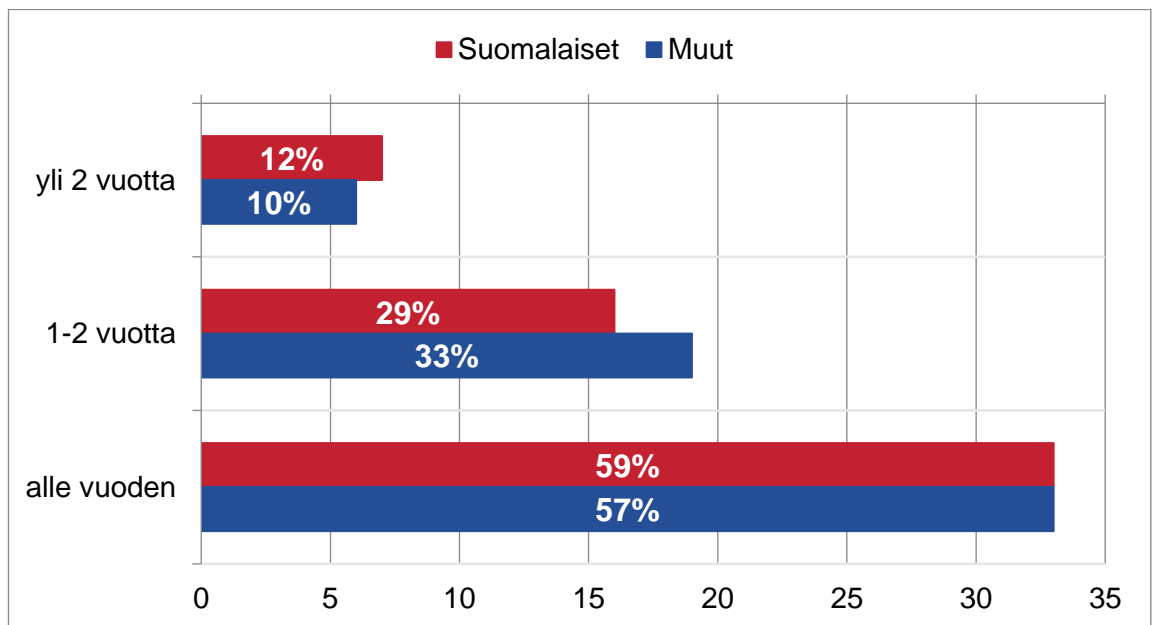
Kuvio 3. Kuinka usein käyt Yökoriksen tapahtumissa?

Kysymyksen 4 (Liite 1) vastauksista käy ilmi, että reilusti yli puolet kävijöistä ovat käyneet heille täysin uusissa liikuntapaikoissa Tampereella Yökoris-toiminnan tapahtumien ansiosta. Toiminta on saanut ihmiset liikkeelle ja voidaan todeta, että kävijät ovat varta vasten käyneet itselleen uusissa liikuntapaikoissa. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden vastauksissa ei ole yllättävää, että prosentti on iso, mutta huomionarvoisaa on se, että myös kantasuomalaisista 63 % on käynyt itselleen uusissa liikuntapaikoissa Tampereella. (Kuvio 4)

Kuvio 4. Oletko käynyt uusissa liikuntapaikoissa Tampereella Yökoris-tapahtumien takia?

Kysymyksen 5 (Liite 1) vastauksista käy ilmi, että Yökoris-toiminnan kävijöistä yli puolet ovat tulleet mukaan toimintaan viimeisin vuoden aikana. Tämä kertoo siitä, että koronavuodesta huolimatta, tai sen takia, toiminnalle on ollut erityisen iso tarve. Joka kymmenes kävijä on ollut mukana toiminnan alusta asti, eli vuodesta 2019. Tämä kysymys oli kyselyn ainoa, jossa maahanmuuttajien ja kantasuomalaisten vastaukset kulkevat täsmälleen samassa suhteessa. Tämä kertoo siitä, että toiminnassa on aina ollut sopivassa suhteessa eri kulttuuritaustaisia henkilöitä. (Kuvio 5)

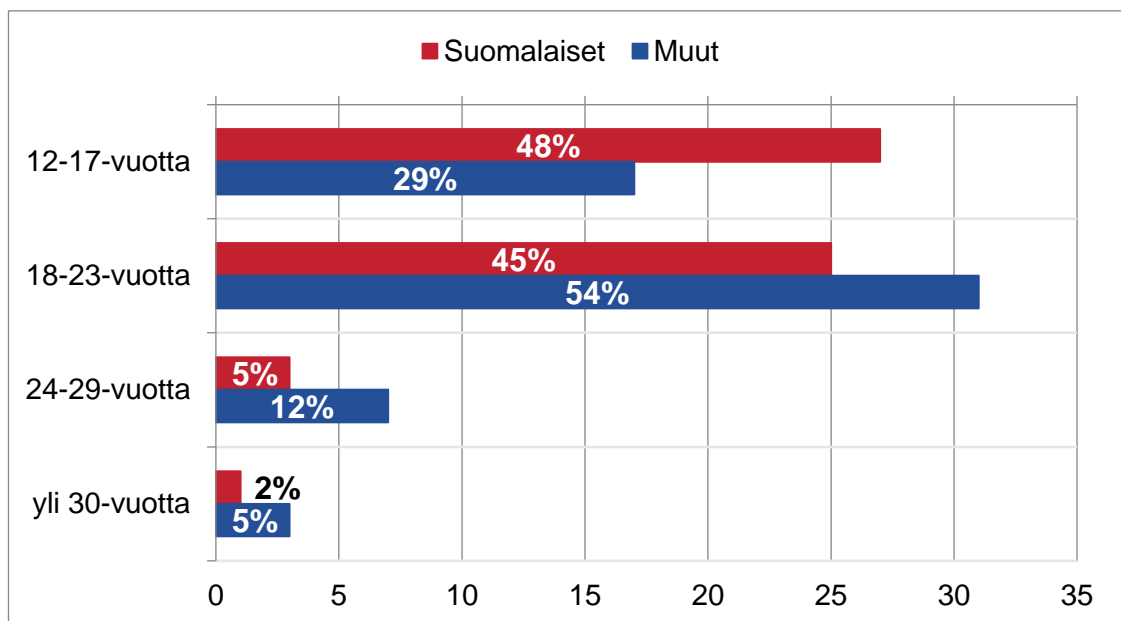
Kuvio 5. Kuinka kauan olet ollut mukana Yökoriksen tapahtumissa?

3.4.2 Tavoitteina integraatio kantaväestöön ja kaksisuuntainen kotoutumisprosessi

Kolmas tavoite Yökoris-toimissa oli: *”Tarjotaan eri kulttuuritaustaisille nuorille mielekästä toimintaa yhdessä kantasuomalaisten nuorten kanssa. Näiden kohtaamisten kautta*

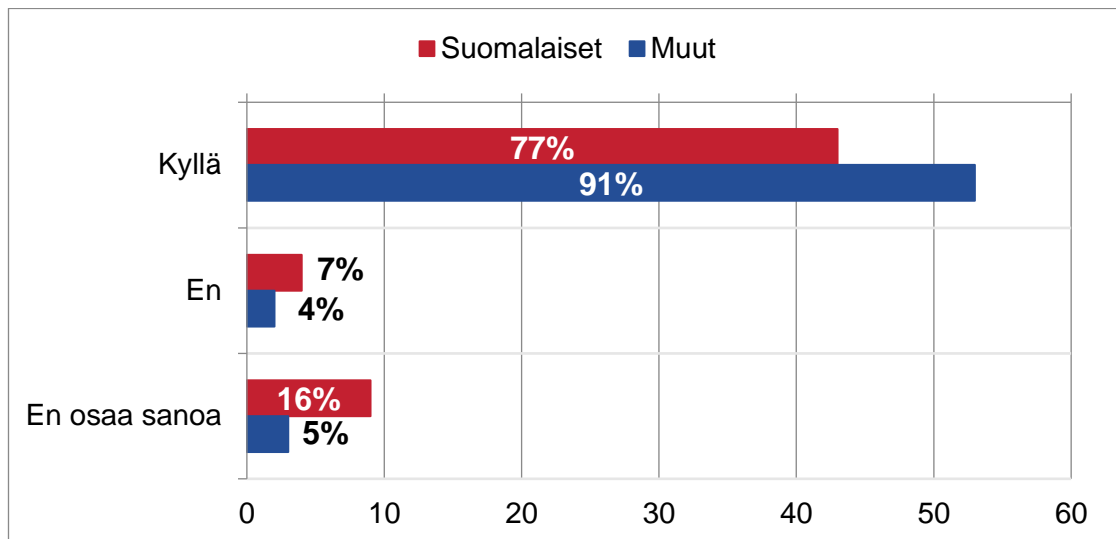
lisätään ymmärrystä erilaisuudesta ja eri kulttuuritaustoista. Tällä vähennetään radikalisoitumisriskiä sekä tuetaan, kaksisuuntaista kotoutumisprosessia.”

Määrällisen kyselytutkimuksen ensimmäisessä kysymyksessä (Liite 1) kartoitettiin kävijöiden ikärakennetta. 12–17-vuotiaista kävijöistä suomalaisia on määrällisesti enemmän, kun taas 18–23-vuotiaista maahanmuuttajataustaisia on enemmistö. Tuloksia hieman vääristää kyselyn aikana olleet kokoontumisrajoitukset, jotka rajasivat kävijäkuntaamme alle 20-vuotiaisiin. Tästä huolimatta tapahtumissa kävi myös vanhempaa väkeä, mutta vain niissä tapauksissa, joissa tapahtumissa oli heille tilaa. Toimintaan on osallistunut eri ikäisiä kantasuomalaisia sekä maahanmuuttajia. Tämä mahdollistaa eri kulttuuritaustoista tulleille nuorille mahdollisuuden ymmärtää erilaisuutta ja näin tukea toistensa kotoutumista. Toimintaan osallistuminen tarjoaa mahdollisuuden vertaistuelle, joka helpottaa kotoutumista (Kuvio 6)

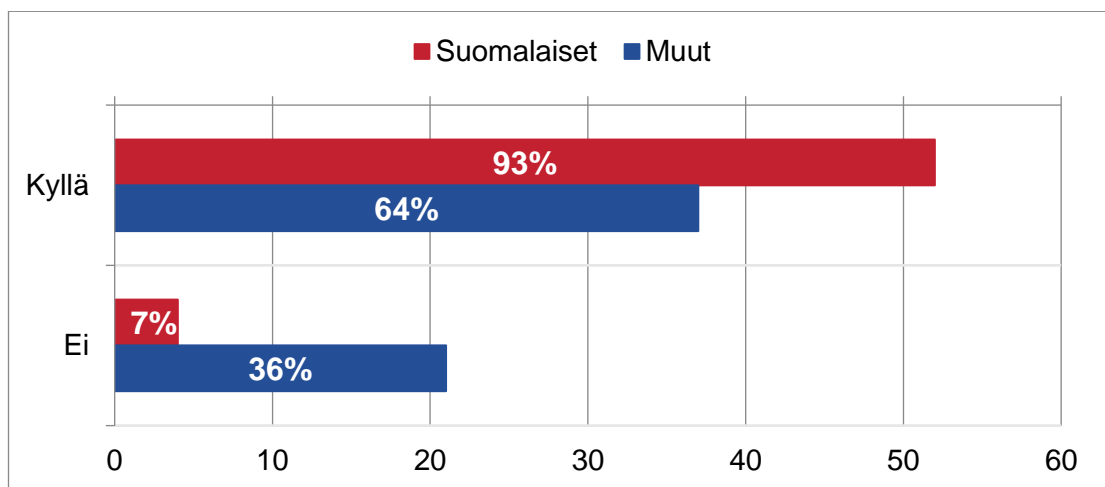
Kuvio 6. Yökoriksen kävijöiden ikäjakauma

Usein Yökoris-toiminnassa pelataan joukkuelajeja. Toimintaperiaatteisiin kuuluu, että tapahtuman ohjaaja tekee joukkueet, näin kävijät tutustuvat uusiin ihmisiin ja kommunikoivat eri kulttuuritaustaisen ihmisten kanssa. Kysymyksen 7 (Liite 1) vastauksissa suurin osa kävijöistä kertookin, että on löytänyt Yökoris-toiminnan tapahtumista itselleen uuden ystävän tai pelikaverin. (Kuvio 7)

Kuvio 7. Oletko löytänyt Yökoriksesta sinulle uusia ystäviä tai pelikavereita?

Vaikka Yökoris-toiminta ei ole varsinaista harrastus- tai seuratoimintaa, niin osa kävijöistä mieltää toiminnan sellaiseksi. Kysymyksen 8 (Liite 1) vastauksista nousi esille, että maahanmuuttajataustaisista kävijöistä 36 %:lle Yökoris-toiminta on ainoa harrastus mitä heillä on. Tämä tulos on erityisen tärkeä, koska tästä voidaan todeta Yökoris-toiminnan suuren merkityksen osalle kävijöistämme. (Kuvio 8)

Kuvio 8. Onko sinulla Yökoriksen lisäksi muita harrastuksia?

Neljäs tavoite Yökoris-toiminnassa oli: *”Tarjotaan nuorille mahdollisuuksia toimia vapaaehtoisina ohjaajina Yökoris-toiminnassa ja sen tapahtumissa.”*

Tätä tavoitetta ei määrällisessä kyselytutkimuksessa mitattu ollenkaan, koska tämä tavoite ei toteutunut täysin vapaaehtoisuuden näkökulmasta siten, että nuoret olisivat toimineet ohjaajina meidän tapahtumissamme. Sen sijaan nuoria on palkattu tuntiohjaajiksi eri tarpeiden mukaan, joita toiminnassa on ilmennyt. Yökoris-toiminta on mahdollistanut monille nuorille kokemuksen ensimmäisestä työpaikasta. Palkkauksessa on käytetty Work

Pilots -palvelua, jonka avulla on ollut helppo saada lyhytaikaista keikkatyötä ilman, että joutuisimme tekemään kaikille työsovimuksia.

Määrällisen kyselytutkimuksen tuloksien luotettavuutta arvioidessa täytyy ottaa huomioon kyselyn yksinkertaisuus ja ajankohta missä se toteutettiin. Monet kysymyksistä olivat kyllä-ei-en tiedä -kysymyksiä, joka osaltaan rajaa pois syvemmät mielipiteet. Lisäksi kysely toteutettiin liikuntatapahtumien aikana ja monien vastaajien huomio oli muualla kuin keskittyneessä vastaamisessa. Itse kyselyyn vastaamisen ei mennyt aikaa kuin muutama minuutti jokaiselta kyselyyn osallistuneelta.

Kyselyn tuloksia analysoidessa todettiin Yökoris-toiminnan tavoitteiden olevan vaikeasti mitattavissa, joten keväällä 2021 uuden hankehakemuksen yhteydessä määriteltiin kohderyhmän kuvauksen lisäksi uudet tavoitteet toiminnalle. Lisäksi tutkimuksen jälkeen heräsi kysymyksiä siitä, että voidaanko määrällisellä tutkimuksella saada riittäviä tuloksia, joilla voidaan mitata nuorten kävijöiden tuntemuksia toiminnasta. Toiminnan todellista vaikuttavuutta on mahdotonta selvittää tutkimuksella, jossa kaikilta kävijöiltä kysytään ennalta määritellyt kysymykset, eivätkä he voi vastata omin sanoin, kuinka oikeasti tuntevat. Tämän takia yhtenä tärkeänä asiana oli lähteä selvittämään toiminnan kohderyhmän omia ajatuksia laadullisella tutkimuksella. Tätä tutkimusta lähdettiin toteuttamaan uusien tavoitteiden näkökulmasta:

1. Pää tavoitteena on lisätä kohderyhmän osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta.
2. Osatavoitteena on kohderyhmän elämänlaadun ja -hallinnan parantaminen toiminnan eri menetelmien kautta.

Määrällisestä tutkimuksesta nousi esille vahvasti se, että nuorille on tärkeää kuulua johonkin yhteisöön. Hamarus ja Landén (2014, 185–186) kertovat kirjoituksessaan ympäristön muuttumisen vaikutuksista nyky-yhteiskunnassa. Perinteinen kohtaaminen kasvotusten on syrjäytetty ja uusia ystäviä sekä kohtauksia etsitään sähköisestä maailmasta. Nuorten on luonnollista olla mukana ja toimia virtuaalisissa vuorovaikutussuhteissa, mutta luottamus ei kuitenkaan pääse näissä syntymään samalla tavalla. Kulttuurissamme yksilöt tutustuvat toisiinsa pitkällä ajalla, tällöin muodostuu kiinteitä ystävyys-suhteita. Uusi ystävä tai pelikaveri aina on askel kauemmaksi radikalisoitumisen uhkasta ja uusi ystävyys-suhte voi tukea kaksisuuntaista kotoutumisprosessia.

4 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat

Tämä tutkimus tarkastelee Yökoris-toiminnan vaikuttavuutta kävijöiden osallisuuden tunteeseen, elämänlaatuun ja sosiaalisiin suhteisiin. Tutkimus pyrkii selvittämään nimenomaan kävijöiden omaa kokemusta Yökoris-toiminnan vaikutuksista heidän elämässään. Kävijöiden kokemuksia peilataan Yökoris-toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin, saavuttaako toiminta nämä tavoitteet?

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia vaikutuksia nuoret kokevat Yökoris-toiminnalla heidän elämänsä olleen?
2. Toteutuuko Yökoris-toiminnan itselleen asettamat tavoitteet?
3. Millainen merkitys Yökoris-toiminnalla on sen kohderyhmään kuuluvien nuorten kotoutumisessa ja osallisuuden tunteen vahvistumisessa?

Tutkimuksen tavoitteena on ensin selvittää, että millaisia konkreettisia osallisuusmuotoja nuoret saavat Yökoris-toiminnasta. Osallisuusmuodot tarkoittavat tässä tutkimuksessa sitä tilaa tai paikkaa, jossa nuorten osallisuus tapahtuu sekä niitä keinoja, joiden avulla osallisuus tulee todelliseksi. Toisena tavoitteena on pyrkiä kuvaamaan sitä, miten Yökoris-toiminta on vaikuttanut nuorten elämänlaatuun ja -hallintaan. Kolmantena tavoitteena on tarkoitus selvittää millaisia vaikutuksia Yökoris-toiminnalla on ollut kohderyhmän sosiaalisiin suhteisiin. Koska tutkimusajankohta osui keskelle koronapandemiaa, tarkastellaan myös poikkeusolosuhteiden vaikutusta

Tutkimuksen laajempi viitekehys on liikunnan ja Yökoris-toiminnan tyylisten harrastusmahdollisuuksien vaikutus nuorten kotoutumiseen ja osallisuuteen. Tutkimuksessa pyritään syventämään ensimmäistä tutkimuskysymystä tarkastelemalla nuorten osallisuusmuotoja yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Tavoitteena on pyrkiä eri tasojen avulla hahmottaa myös sitä, miten nuorten osallisuus jäsentyy yhteiskunnassa. Millainen yhteiskunnallinen merkitys Yökoris-toiminnan kaltaisella järjestötoiminnalla on tässä?

Tutkimus on osa isompaa kokonaisuutta, jossa YMCA Tampereen organisoimalle Yökoris-toiminnalle haetaan jatkorahoitusta vuodesta 2022 eteenpäin. Tämä laadullinen tutkimus pyrkii syventämään käsitystä Yökoris-toiminnan vaikuttavuudesta. Rahoittaja STEA:n asettamissa kriteereissä toiminnan vaikuttavuutta täytyy mitata, mutta määrällisillä mittareilla sitä ei pysty tarkastelemaan tarpeeksi hyvin kohderyhmän näkökulmasta.

5 Tutkimusmenetelmät

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen toteuttamiseen liittyviä valintoja. Luku koostuu tutkimusmenetelmien, -aineiston, -analyysin sekä tutkimuksen luotettavuuden tarkastelusta. Luvun tarkoituksena on avata lukijalle, kuinka tutkimukseni on käytännössä toteutettu ja tehdä tutkimukseni eri vaiheet näkyviksi.

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, koska sen avulla pyrittiin samaan tutkimustuloksista sellaisia yleistyksiä, jotka mahdollistivat muidenkin kuin tutkimuksessa ilmi tulleiden tuloksien ymmärtämisen (Alasuutari 2011, 40). Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin teemahaastattelun keinoin nuorten osallisuusilmiötä. Teemahaastattelu valikoitui tutkimusmenetelmäksi, koska sen avulla voidaan hyvin vapaasti puhua aihepiiristä, ilman varsinaisia tiukkoja kysymyksiä. (Kananen 2019, 28.)

Teemahaastattelun oletuksena oli se, että tutkittavat ovat läpikäyneet tietyn asian tai prosessin. Lähtökohdat haastatteluun oli ennalta päätetty ja haastattelija pystyi ohjaamaan haastattelua ilman että hän kontrolloi kaikkea. Haastattelussa painotettiin erityisesti haastateltavien omia tuntemuksia ja kokemuksia Yökoris-toiminnasta. (Valtonen & Viitanen 2020, 112.) Teemahaastattelussa ei voinut kuitenkaan kysyä ihan mitä tahansa, vaan siinä oli pyrittävä löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun ja tutkimuskysymysten mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Lisäksi tutkimuksessa käytettiin dialogia yhtenä tutkimusmenetelmänä, koska tämän avulla myös haastattelijat pystyvät osallistumaan keskusteluun aktiivisesti. Dialogin ideana oli tuoda haastattelijoiden omia kokemuksia mukaan keskusteluun ja näin he pystyivät käyttämään omia ennako-oletuksiaan keskustelun avaajana. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 92–93.) Dialogin merkitys korostui erityisesti kysymyksissä, joissa haastattelijat kertoivat omien fiktiivisten esimerkkien avulla vastauksia saadakseen haastateltavan ymmärtämään paremmin idean mitä kysymyksellä haetaan. Esimerkkinä haastattelussa käytettiin fiktiivistä nuorta, joka oli ajautunut pahoille teille, kun hänelle ei ollut ympärillä turvallista ja tukea antavaa verkostoa tai yhteisöä. Tämän esimerkin avulla haastateltavat pystyivät samaistumaan tähän henkilöön ja kertomaan omia kokemuksiaan tämän kaltaisista asioista.

5.1 Tutkimuksen kohderyhmä ja teemahaastattelu

Tutkimuksen tutkimusmenetelmänä käytetty teemahaastattelu päätettiin toteuttaa kesän 2021 jälkeen, koska kesä on ajankohdallisesti Yökoris-toiminnan sesonkia. Kesän aikana ohjaajat kartoittivat henkilöitä teemahaastatteluun ja haastattelun runkoa valmisteltiin

laadullista tutkimusta käsittelevän kirjallisuuden avulla. Haastattelu toteutettiin Yökoris-toiminnan kävijöistä koostetulle kohderyhmälle elokuussa ja tutkimuksen kirjallinen osuus valmistui elokuun ja marraskuun välisenä aikana. Teemahaastattelun tuloksia käytettiin Yökoris-toiminnan neljännesvuosiraportissa syksyllä 2021 ja valmis tutkimus on osa raportointia joulukuussa 2021.

Teemahaastattelu videoitiin ja keskustelun vetäjinä toimivat Yökoris-toiminnan ohjaaja yhdessä Kristian Ketolan kanssa. Lupa videointiin kysyttiin haastattelutilanteen alussa osallistujilta. Haastattelun runko (Liite 2) rakennettiin erityisesti hankkeen tavoitteita silmällä pitäen ja apukysymyksiä käytettiin tarvittaessa. Haastattelun runkoa tehdessä tärkeimmäksi asiaksi nousi sellaisten apukysymyksien keksiminen, joilla saataisiin mahdollisimman kattavia vastauksia koskien tutkimuksen pääkohtia: osallisuuden, yhteisöllisyyden ja elämänhallinnan kokemuksia. Esimerkiksi jos tavoitteena oli selvittää, kuinka nuoret kokivat Yökorikseen parantaneen heidän osallisuuttaan, heiltä kysyttiin ovatko he löytäneet uusia kavereita toiminnasta ja tapaavatko he näitä myös toiminnan ulkopuolella? Keskustelua pyrittiin näillä apukysymyksillä luotsaamaan suuntaan, jossa ryhmäläisten keskinäinen vuoropuhelu veisi tutkimusta eteenpäin. Haastateltavien keskustelut toisten kanssa omista kokemuksistaan olivat tärkeämmässä roolissa kuin yksittäiset kysymykset. Haastattelutilaisuus kesti yhteensä kaksi tuntia, joista ensimmäiset puoli tuntia käytettiin ruokailuun ja yleiseen keskusteluun. Tämän jälkeen alkoi itse teemahaastattelu ja videoitavaa materiaalia kertyi 90 minuuttia.

Tässä tutkimuksessa ei pyritty tilastollisiin yleistyksiin vaan oli ennakkoon tärkeää, että henkilöt, jotka osallistuvat tähän, tiesivät tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon. Tämän takia henkilöiden valinta ei voi olla satunnaista, vaan harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa teemahaastatteluun osallistuvan ryhmän kokotavoitteeksi laitettiin 5–10 henkilöä.

Teemahaastatteluun saatiin kerättyä yhdeksän hengen joukko hankkeen ohjaajien avustuksella. Valitettavasti haastattelupäivänä ilmeni kaksi sairastapausta, joten lopulta paikalle pääsi seitsemän hengen ryhmä. Haastatteluun valittiin sellaisia henkilöitä, jotka ovat jo aikaisemmin kertoneet ohjaajillemme vaikeuksistaan, elämästään ja siitä kuinka toimintamme on heitä auttanut. Haastateltavilta kysyttiin halukkuutta tulla kertomaan omia kokemuksia Yökoriksesta ja heille kerrottiin mihin näitä haastattelun tuloksia käytettäisiin.

Haastattelun osallistujat olivat iältään 17–32-vuotiaita ja kolme heistä oli ollut mukana Yökoriksen toiminnassa alusta alkaen, eli vuodesta 2019 asti. Jokainen henkilö on kulttuuritaustaltansa erilainen ja maahanmuuttajataustaisia ryhmäläisistä on kuusi ja yksi on kantasuomalainen. Maahanmuuttajataustaisista henkilöisistä kaksi on lapsena

Suomeen tulleita ja neljä vasta myöhemmällä iällä. Neljälle henkilölle Yökoris-toiminta on heidän ainoa harrastuksensa. Tutkimustuloksissa on poikkeuksellisesti käytetty suoria lainauksia teemahaastatteluista ja tutkimushenkilöihin viitataan tarvittaessa nimikkein H1-7. (Taulukko 2)

Taulukko 2. Kohderyhmän esitiedot

Henkilö	Ikä	Asunut suomessa	Harrastuksia Yökoriksen lisäksi	Toiminnassa mukana
H1	19	8 v	Ei ole	3 v
H2	18	10 v	Ei ole	3 v
H3	17	2 v	On	2 v
H4	32	Aina	On	3 v
H5	28	4 v	Ei ole	2 v
H6	27	2 v	Ei ole	2 v
H7	26	1 v	On	1 v

Haastattelut toteutettiin YMCA Tampereen toimitiloissa lauantaina 28.8.2021. Aluksi ryhmän kesken pelattiin tunti lentopalloa liikuntasalissa, jotta ryhmä tulisi toisilleen tutuksi. Tämän jälkeen oli vuorossa siirtyminen haastattelutilaan, jossa oli aluksi tarjolla ruokaa ja juomaa. Ennen haastattelutilanteen alkua keskusteltiin kaikenlaisista asioista, jotta tunnelma rentoutuisi, eikä tilanne tuntuisi haastateltavista liian jäykältä. Haastattelun pääsääntöinen kieli oli suomi, mutta kaksi osallistujaa halusivat puhua itse englantia, koska se oli heille luontevampaa. Näille henkilöille tulkkasimme muiden vastauksia englanniksi, mikäli he eivät kaikkea ymmärtäneet.

5.2 Tutkimuksen tulosten analyysi ja luotettavuus

Tämän laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä on käytetty ensisijaisesti sisällönanalyysiä. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysi sopii hyvin täysin strukturoimattoman, eli jäsentelemättömän aineiston analyysiin, jota teemahaastattelusta kuvattu videoaineisto edustaa. Aineiston purkamisvaiheessa kerätty tieto järjestellään eri kategorioihin johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 117.) Aineistoa lähdettiin purkamaan tutkimuskysymyksiensä pohjalta. Jokaisen haastateltavan lausunnot purettiin yksittäisiksi kokonaisuuksiksi ja ne kategorioitiin vastaamaan Yökoris-toiminnan tavoitteita

ja tutkimuskysymyksiä. Kronologisuus ei ollut tärkeässä roolissa, vaan se, että lausunnot sijoitettiin oikeaan kategoriaan riippumatta siitä, missä vaiheessa haastattelua ne tulivat.

Tutkimusaineiston analysoinnin ja kategorioinnin jälkeen tehtiin tuloksista tulkintoja, koska pelkkä tulosten analysointi ei vielä riittänyt kertomaan tutkimuksen tuloksia. Tuloksista laadittiin synteesejä, joiden avulla haastateltavien omat kokemukset saatiin vastamaan tutkimuskysymyksissä esitettyihin ongelmiin. Synteetit koottiin lopulta yhteen ja näin saatiin vastauksia asetettuihin ongelmiin. (Puusa 2020, 155) Tämän tutkimuksen tuloksissa on käsitelty haastateltavien vastauksia vuoropuheluna tieteellisen kirjallisuuden kanssa. Kaikkien henkilöiden vastaukset ovat muokattu samaan yleiskielelliseen muotoon, koska vain yhden haastateltavan äidinkieli oli Suomi. Diskurssianalyysi ei ollut tässä tutkimuksessa oleellista vaan se, että haastateltavan kertoma asia saatiin ymmärrettyä, vaikka hänen suomen kielen taitonsa oli mahdollisesti puutteellinen. Tuloksista on tulkittu yksittäisiä vastauksia sekä hahmotettu kokonaisuutta. Toisin sanoen kerätty aineisto on pilkottu osiin valitun menetelmän mukaisesti, minkä jälkeen siitä on tehty johtopäätöksiä tulososiossa. (Puusa 2020, 146.)

Tämän tutkimuksen tuloksissa analysoitiin teemahaastattelussa ilmi tulleita asioita ja pyritään löytämään yhtäläisyyksiä eri henkilöiden ja heidän kokemusten välillä. Lisäksi pyritään selvittämään mitkä tekijät Yökoris-toiminnassa ovat edesauttaneet heidän kokemuksiaan ja tuntemuksiaan. Millä eri tavoin he kokivat toiminnan vaikuttaneen heidän elämäänsä ja kuinka heidän elämänlaatunsa on muuttunut toimintaan tulemisen jälkeen? Tuloksia verrataan olemassa oleviin tietoihin ja tutkimuksiin. Suorat lainaukset on nostettu tuloksiin, koska tällä keinolla nuoren oma kokemus tutkittavasta asiasta saadaan paremmin esille. Tuloksissa on kirjoitettu vain se, mitä aineistosta on noussut esiin. Kirjoittajan omia mielipideitä ja pohdintoja tuloksissa ei ole. (Kananen 2019, 44.) Lisäksi pohdintaosiossa vastauksien pohjalta on analysoitu sitä, mihin suuntaan Yökoris-toimintaa voisi kehittää tulevaisuudessa.

Tutkimuksen reliabiliteettia, eli luotettavuutta tarkastellessa voidaan pohtia, oliko teemahaastattelu sopivin keino hankkia aineistoa. Oli valittava menetelmä, joka päästi haastateltavat ääneen ja sai heidän kertomaan omista kokemuksistaan. Tutkimuksen reliabiliteettia heikentää mahdollisuus siihen, että joku tietty kysymys voi tuottaa ennalta-arvattavia vastauksia. Oliko tutkimuksen kysymykset asetettu niin, etteivät ne johdattaneet henkilöä vastamaan tietyllä tavalla? Kun haastattelutilanteessa puhuttiin yksityisistä ja aroista aiheista ryhmän kesken, sosiaalinen paine saattoi saada henkilöt vastaamaan samalla tavalla. Mahdollista oli myös se, että haastateltavat, jotka olivat tuttuja Yökoris-toiminnan kävijöitä ja tiesivät tutkimuksen luonteen, vastasivat kysymyksiin tiedostamatta

tavalla, joka oli tutkimuksen tuloksien kannalta suotuisa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Tällä laadullisella tutkimuksella ei tuloksien validiteetin näkökulmasta saavutettu objektiivista totuutta. Sen sijaan tutkimuksessa pyrittiin hakemaan yksilön omaa subjektiivista totuutta, joka voi olla erilainen riippuen haastateltavan omista näkökulmista. (Kananen 2019, 31) Jokaista haastateltavaa oli täten käsiteltävä yksittäisenä kokonaisuutena ja vastauksia piti lähestyä monista eri näkökulmista. Vasta tämän jälkeen oli mahdollista vertailla yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia eri tapausten välillä. Tutkimuksen tavoitteena ei ollut löytyä yhtä absoluuttista totuutta, joka pätsisi jokaiseen Yökoris-toiminnan kävijään, vaan muutaman esimerkin kautta tarkastella asiaa. (Puusa 2020, 145, 147.) Tutkimuksen objektiivisuus ei myöskään haastattelutilanteessa täysin toteutunut, koska tutkimuksen haastattelijat olivat molemmat Yökoris-toiminnan työntekijöitä. Tutkimuksen tekijän omat arvot ja lähtökohdat vaikuttivat suuresti muun muassa tutkimusaiheen valintaan sekä tutkimusnäkökulmaan. (Aaltio & Puusa 2020, 177.)

6 Tulokset

Tulokset on jaettu kolmeen kategoriaan tutkimuskysymysten ja Yökoris-toiminnan tavoitteiden mukaisesti. Jokaisessa osiossa tarkastellaan kysymyksiä nuorten näkökulmasta. Kuinka he ovat asiat kokeneet ja mitä vaikutuksia tällä on ollut heidän elämäänsä. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään osallisuutta ja yhteisöön kuulumista, toisessa alaluvussa elämänlaatua ja -hallintaa ja kolmas alaluku käsittelee poikkeusajan vaikutuksia.

6.1 Kuinka nuoret kokivat osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen

Harkon ym. (2016, 130) tekemän tutkimuksen mukaan yhtenä kehittämiskohtana suomalaisessa yhteiskunnassa olisi tarjota nuorille toimintamutoja, joissa nuorella on mahdollisuus saada sosiaalista tukea jokapäiväisessä elämässä. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tuntemus jakautui tutkimusryhmän osalta samassa suhteessa, kuin tutkittavien iätkin. Kolme nuorinta tutkimuksen osallistujaa, H1, H2 ja H3, kokivat Yökoriksen vaikuttaneen heidän elämäänsä erityisesti siten, että he ovat löytäneet toiminnasta todella paljon uusia kavereita ja muita samanhenkisiä nuoria, joiden kanssa pääsee pelaamaan erilaisia lajeja. Sen sijaan loput osallistujat, H4, H5, H6 ja H7 pitivät tärkeimpänä antina yhteisöä, johon on mukava kuulua. Pelaaminen oli heille täysin toissijainen asia.

Minulle Yökoriksen toiminnat ovat viikon kohokohtia. Pääsee purkamaan kaikkea stressiä mitä on kertynyt koulussa ja töissä. Lisäksi tuskin olisin ikinä ystävystynyt H2:n ja H3:n kanssa ilman Yökorista. Nyt hengailimme vapaa-ajallakin ja pelaamme erilaisia pelejä. Olen tuonut todella paljon kavereitani mukaan toimintaa ja kierrämme yhdessä erityisesti kaikki jalkapallo- ja futsaltapahtumat läpi. (H1)

Ulkomailla syntyneet lapset ja nuoret kohtaavat enemmän haasteita monella elämän osa-alueella verrattuna kantaväestön ikätovereihin. Kulttuurierot voivat olla suuria ja esimerkiksi kielitaidottomuus rajaa sosiaaliset suhteet helposti omaan etniseen ympäristöön. (Laatikainen ym. 2013, 226.) Yökoriksessa kielimuurit eivät ole este, kun liikkua ja pelata voi vaikka yhteistä kieltä ei olisikaan.

Ensimmäiset kaverini Suomesta löysin Yökoriksesta ja erityisesti H1:n ja H2:n kanssa olen tekemissä myös Yökoriksen ulkopuolella. He myös patistavat minua opettelemaan suomen kieltä, jota en vielä vuosi sitten juurikaan osannut, mutta nyt pärjään sillä todella hyvin. (H3)

Yökoris-toiminnan yksi perusidea on tuoda yhteen ihmisiä kohtauttamalla, eli tuomalla yhteen ihmisiä, jotka näin saavat mahdollisuuden solmia uusia sosiaalisia suhteita

(Grönlund & Falk 2016, 266). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että luomme puitteet liikunnan harrastamiselle tuomalla välineet, varaamalla liikuntatilat tai kentät ja luomalla tapahtumaan mukavan ilmapiirin musiikin ja hyvien ohjaajien avulla.

Yökoriksen parista olen löytänyt samanhenkisiä ystäviä, joita tuskin olisin muuten tavannut, kun olemme eri kulttuuritaustaisia. Esimerkiksi olemme ystäväystyneet H1:n ja H3:n kanssa, vaikka olemme kaikki eri maista kotoisin. Puhumme keskenämme suomea, kun se on meidän ainoa yhteinen kieli, mutta ei kenenkään äidinkieli. Meille yhteistä on se, että tykkäämme pelata ja harrastaa. (H2)

Osallisuutta vahvistavia ja haastavia yhteisöllisiä siteitä löytyy lasten ja nuorten arkielämästä. Niitä löytyy kotoa, koulusta, harrastuksista ja kaveriporukoista. Nuorten arki rakentuu yhteisöllisistä siteistä ja heidän toimijuutensa tukemiseksi ei ole tarvetta rakentaa uusia toimintaympäristöjä. Sosiaalisia perustaitoja edistämällä lapsia ja nuoria voidaan tukea yhteisöllisinä toimijoina. (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 83.) Yökorista-toimintaa järjestetään siellä missä nuoret muutenkin olisivat ja näin kynnyksensä toimintaan osallistumiseen madaltuu.

Muutin kaksi vuotta sitten Suomeen äitini työn mukana. En tuntenut täältä ketään, en osannut kieltä, enkä oikein tutustunut kehenkään, kun tunsin oloni niin ulkopuoliseksi. Sattumalta olin yhtenä päivänä potkimassa jalkapalloa kentällä, jossa alkoi Yökoriksen vuoro. Minua pyydettiin mukaan pelaamaan ja jo ensimmäisen kerran jälkeen tunsin ensimmäistä kertaa Suomessa oloni aikana kuuluvani johonkin yhteisöön. Minulle esiteltiin toimintaa lisää ja pyydettiin mukaan muihinkin tapahtumiin. (H3)

H3 on klassinen esimerkki Yökoriksen kävijästä, joka löytää oman paikkansa yhteisössä, kun hän löytää samanhenkistä seuraa. Ensimmäisen kerran jälkeen hän oli tuttu näky meidän tapahtumissamme ja hänen positiivinen asenteensa tarttui myös muihin kävijöihin. Tämä oli yksi tärkeimmistä seikoista mikä vaikutti siihen, että otimme hänet kesätöihin Yökoriksen apuohjaajaksi kesällä 2021. (Yökoriksen ohjaaja)

Yökoriksen kävijäkuuntaan kuuluu paljon myös sellaisia henkilöitä, jota eivät varsinaisesti ole toiminnan kohderyhmää, mutta antavat kaiken tukensa toiminnalle omalla panoksellaan. Pienetkin teot voivat olla tärkeitä, kun katsotaan toimintaa pitkällä ajanjaksolla. Mikäli ensimmäisellä kerralla kävijä otetaan muidenkin kuin ohjaajien toimesta hyvin vastaan, jää kävijälle heti positiivinen mielikuva. Emme painosta ketään meidän kävijöitämme tällaiseen toimintaan, mutta joiltakin se tulee niin luonnostaan, että se kaikki vahvistaa Yökoris-toiminnan kokonaisuutta.

En koe olevani Yökoriksen kohderyhmää, mutta haluan olla mukana Yökoriksen toiminnassa, koska ymmärrän sen tärkeyden eri kulttuuritaustoista tuleville ihmisille. Itse täysin suomalaisena ja koko ikäni Suomessa asuneena pyrin luomaan muille kävijöille helpon väylän integroitua osaksi meidän kulttuuriamme. (H4)

Vertaistoiminta voi olla tehokas keino kotoutumisprosessin edistämässä ja se voi käynnistää osallistujassa psykologisen voimaantumisen. Parhaimmillaan kotoutumista edistävä vertaistoiminta kasvattaa osallistujan positiivista minäkuvausta, antaa resursseja ja lisää faktapohjaista tietoa yhteiskunnasta sekä tukee toimimaan aktiivisesti uudessa asuinympäristössä. (Tikkanen 2021, 65.) Yökoriksen ohjaajat ja osa kävijöistä jakaa tapahtumissa omia näkökulmia uuteen elämäntilanteeseen, ja Yökoris-toiminnan kävijä voi peilata muiden näkemyksiä itsestään. Hän voi oppia muilta, mitä nämä ajattelevat hänen tavoistaan toimia ja minkälaisia vahvuuksia muut näkevät hänellä olevan.

Olen selkeästi keskimääräistä Yökoriksen kävijää vanhempi, mutta tämä asia on ollut minulle etu, koska olen helpommin päässyt tutustumaan uusiin kävijöihin ja juttelemaan heidän kanssaan. En koe tätä millään tavalla rasitteena, vaan tämä tulee minulta luonnostaan sosiaalisen luonteeni ansiosta. (H4)

Osattomuutta voi kokea monella eri tavalla ja osallisuuden menettäminen ei ole pelkästään lasten tai nuorten ongelma. Myös aikuiset voivat tuntea osattomuutta ja tämä voi heijastua elämässä monella eri tavalla. Sairastumisista tai ongelmista voi seurata tunne, että menettää otteen omaan arkeen. Lisäksi tulevaisuuden suunnitelmat, työ, itsetunnon heikkous ja ympäristön paineet voivat altistaa ongelmille. (Rissanen 2021, 141.)

Tulin korkeakouluopiskelijana Suomeen neljä vuotta sitten, joista kaksi vuotta olen asunut Tampereella. Elämässäni on ollut monia vastoinkäymisiä ja välillä opiskelun sekä työn sovittaminen on ollut todella kuormittavaa. Tunsin jääväni täysin pimentoon ja syrjään suomalaisesta yhteiskunnasta. Kaverini suosituksesta menin käymään Yökoriksen tapahtumissa ja ymmärsin heti toiminnan idean. (H5)

Tulin vuosi sitten pelaamaan koripalloa ammatikseni Suomeen, Tampereelle. Minulla ei ollut mitään muuta elämää täällä Suomessa kuin koripallo. Kauden päätyttyä sopimustani ei enää uusittu, mutta halusin silti jäädä vielä Suomeen pelaamaan. Koin olevani täysin ulkopuolinen, kun minulla ei ollut enää joukkuetta ympärillä, eikä kotia, kun sekin oli minulla vain kauden päättymiseen asti. (H7)

Muutin Suomeen kaksi vuotta sitten työn takia ja sopeutuminen tähän maahan oli minulle todella vaikeaa. Töissä ei ollut mitään vaikeuksia, mutta kuormittavinta oli vapaa-aika, kun tunsin itseni täysin ulkopuoliseksi. Muutamat työkaverini, jotka

tulivat kanssani samaan aikaan Suomeen, lähtivät takaisin kotiin, kun eivät tunteneet oloansa kotoisaksi. (H6)

Edellä olevat vastaukset kolmelta eri henkilöltä osoittavat hyvin sitä, kuinka osattomuuden tunne voi ilmetä monin eri tavoin. Jokaiselle henkilöllä kokemus oli hyvinkin samankaltainen, vaikka heidän elämäntilanteensa olivat erilaiset. Rissanen (2021, 137.) kuvaa tätä tunnetta aikuissosiaalityön näkökulmasta asiakasosallisuudeksi. Voimme ajatella toimintamme kävijöitä tässä asiakkaina, joiden hyvinvointia pyrimme vahvistamaan. Pyrimme toteuttamaan toimintaamme kävijöidemme tarpeiden perusteella ja luomaan heille mahdollisuuden osallistua toimintamme kehittämiseen, toteuttamiseen ja arvioimiseen.

Olin tosi masentunut aluksi ollessani Suomessa. Löysin kuitenkin yhteisön, johon koin kuuluvani ja sain uutta virtaa elämäni. Yökoris pystyy auttamaan myös heitä, jotka vähän vanhempia ja työelämässä. Työ on kuitenkin pieni osa elämää, mikäli elämässä ei ole muuta sisältöä kuin työ niin se voi olla todella rasittavaa. Minulla siitä löytyy kokemusta. (H6)

Yökoriksen mukaan tulin kaverini suosituksesta ja pääsin heti toimintaan hyvin mukaan. Käytin koripallotaustaani hyödyksi ja toimin vapaaehtoisena ohjaajana tapahtumissa. Lisäksi Yökoriksen kontaktien avulla sain hommattua itselleni asunnon. (H7)

Yökoriksen toiminnan löysin täysin sattumalta, kun olin heittelemässä koripalloa Koulukadun kentällä. Silloin minulla oli ongelmia polveni kanssa ja en voinut pelata ollenkaan, mutta sain hyviä vinkkejä polveni kuntoutukseen muilta kävijöiltä, joilla oli samanlaisia vaivoja ollut. Kävin tapahtumissa säännöllisesti, kun sieltä löytyi aina joku kenen kanssa pääsi juttelemaan. (H6)

Yökoris voi auttaa monella tavalla eri ikäisiä ihmisiä, itse tipun tyhjän päälle, vaikka koripalloa ammatikseni pelasin. Nyt elämälläni on muutakin sisältöä kuin vain koripallo, kiitos Yökoriksen. (H7)

Yökoris-toiminnan idea on kuunnella heitä, kenellä on vähiten asiaa. Kovaäänisimmät saavat kyllä äänensä kuuluviin ja heitä tarvitaan aina tunnelman luomiseen. Hiljaisimmat yleensä jäävät eniten taustalle ja heillä on suurin vaara tuntea itsensä ulkopuolikesi. Lettenmeier ym. (2019, 10) mainitsevat tärkeäksi osaksi nuorten osallisuuden laatuksiteereitä, että nuori on kohdattava kuunnellen, sekä nuorten osallistuminen on tasa-arvoista ja yhdenvertaista.

Mielestäni Yökoriksessa tärkeintä on se, että sinun ei tarvitse pelata mukana ollenkaan, mutta silti sinua kuunnellaan. (H5)

Yökoriksen tapahtumista muodostui minulle rutiini elämään ja kävin aina paikan päällä, vaikka en ensimmäisenä kesänä voinut pelata mukana ollenkaan. Silti aina löysin paikalta juttukavereita ja minua kannustettiin polveni kuntoutusprojektissa. (H6)

6.2 Miten nuoret kokivat elämänlaatunsa ja -hallintansa parantuneen

Yökoris-toiminta ei ole seuratoimintaa tai joukkueurheilua, mutta ohjaaja voi omalla toiminnallansa käyttää samoja toimintatapoja, mitä valmentaja käyttää joukkueessa. Tietyt menetelmävalinnat helpottavat ryhädynamiikan syntymistä ja näin tiivistää ryhmän sosiaalista ilmapiiriä. Ojanen (2020, 133–134) kertoo hyvän ohjaajan olevan sellainen henkilö, joka osaa käsitellä asiat kohtaamisissa suoraan. Näin syntyy tunne, että ohjaaja välittää ja on oikeasti nuoren puolella. Kun ohjaaja on kiinnostunut ja välittää ihmisten tekemisestä tilanteeseen sopivalla tavalla, tämä tarttuu myös muihinkin paikalla oleviin henkilöihin. Yhteenkuuluvuuden tunne tulee pienistä asioista, jotka muistetaan läpi muutoksen.

Olen saanut todella paljon apua erityisesti siinä, että olen löytänyt ihmisiä kenen kanssa voin keskustella asioista. Voin rehellisesti sanoa, että Yökoriksessa käyminen paransi elämänlaatuani. Tämän takia haluan ehdottomasti käydä edelleen tapahtumissa ja auttaa heitä koska ovat nyt siinä tilanteessa missä minä olin aikaisemmin. (H5)

Junttila (2015, 157–158) käsittelee kirjassaan lasten ja nuorten yksinäisyyden poistamista arkielämän interventioiden kautta. Näissä interventioissa pyritään lisäämään sosiaalisia verkostoja ja ympäristöjä, joissa tutustuminen muihin ja täten kaveri- ja ystävyysuhteiden löytäminen olisi aiempaa mahdollisempaa. Tärkeintä on saada vahvistettua ajatusta siitä, ettei yksilö olisi merkityksetön ja mitätön. Yhteisön löytyessä yksilö oppii samalla taitoja, kuinka ylläpitää solmittuja suhteita.

Yökoriksesta löytää aina jutteluseuraa ja monesti pelaaminen on tapahtumissa aivan toissijainen asia. Olen itsekin löytänyt uusia kavereita toiminnan parista ja uskon, että olen monia myös pystynyt auttamaan ihan käytännön asioissa, jotka liittyvät Suomessa asumiseen. (H4)

Yökoriksessa olo antoi minulle todella paljon positiivisia kokemuksia ja kotoutuminen Suomeen helpottui. Lisäksi löysin itselleni kaksi uutta lajia, lentopallon ja jalkapallon. En ollut niitä aikaisemmin pelannut ja olin niissä tosi huono. Yökoriksen kannustava ja hauska ilmapiiri innosti minua jatkamaan näiden lajien parissa. (H7)

Yökoris-toiminta pyrkii tarjoamaan vaihtoehdon vapaa-ajan viettämiseen erityisesti viikonloppuiltais. Tampereen kaupungin nuorisotilat ja -keskukset ovat tällä hetkellä suunnattuja vain alle 18-vuotiaille nuorille, joten täysikäisille nuorille ei toimintaa juurikaan ole. Ainoat toiminnot, joita täysi-ikäisille nuorille tarjotaan, ovat sateenkaarinuorille suunnattua vertaistoimintaa sekä 13–29-vuotiaille tarkoitettu Nuorten treenit -toiminta, jonka piirissä kaikki Yökoriksen aktiviteetitkin myös ovat. (Tampereen kaupunki 2021.)

Olen aina tykännyt liikkumisesta ja pelaamisesta, mutta en voinut lapsena harrastaa oikein mitään, kun perheelläni ei ollut rahaa ja meitä lapsia oli paljon. Aloin kuluttamaan aikaani ja hengaillemaan erilaisissa kaveriporukoissa ja osa heistä on ajautunut nykyään huonoille teille. Koen, että Yökoriksen turvallinen ilmapiiri on auttanut minua siinä, että itse en ole ajautunut väärille urille elämässäni. (H1)

Yökoris-toiminta tekee yhteistyötä Tampereella monien eri toimijoiden kanssa. Nuorisokeskukset, urheilujärjestöt, vastaanottokeskukset ja lähiseudun koulut sekä oppilaitokset tietävät toimintamme ideologian. Meille voi ohjata nuoria mukaan toimintaan, mikäli heidän kävijöissään on sellaisia henkilöitä, jotka voivat hyötyä tällaisesta toiminnasta. Meidän roolimme on tässä yhteistyössä auttaa nuoria saavuttamaan tavoitteitansa ja ohjaamaan heitä mahdollisesti mukaan yhteistyötahojen toimintaan. Pääperiaatteena on se, että aloite on tapahduttava kävijän toimesta, pakolla heitä ei aleta ohjaamaan erilaisiin toimintaympäristöihin.

Etsivän nuorisotyön raamit ja tavat toteutukseen määritellään nuorisolain (1285/2016) 10 §:n mukaan. Yökoriksessa on mahdollista soveltaa näitä käytänteitä, eli pyrkiä auttamaan heitä, joita virallinen järjestelmä ei ole pystynyt tavoittamaan. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 30.) Laissa korostetaan erityisesti sitä, että nuorta ohjataan ja autetaan palvelujen tavoittamisessa. Yökoriksen työntekijät eivät kuitenkaan ole tähän työhön riittävän koulutuksen omaavia henkilöitä, joten etsivää nuorisotyötä, sanan varsinaisessa merkityksessä ei Yökoriksessa tehdä. Alla oleva lainaus kuvaa hyvin sitä, millä tavalla toimintaa toteutetaan.

Harrastin kotimaassani yleisurheilua, mutta sen jatkaminen oli Suomessa haastavaa, koska minulla ei ollut mitään tietoja tai kontakteja. Yökoriksen ohjaajan kanssa selvitimme yhdessä tätä asiaa. Ohjaaja järjesti minulle tapaamisen tamperelaisen yleisurheiluseuran kanssa ja hän tuli itsekin tuekseni tähän tapaamiseen. Tällä hetkellä olen edelleen tämän seuran toiminnassa mukana ja pääsen harrastamaan minulle tärkeää lajia. (H3)

6.3 Kuinka nuoret kokivat poikkeusaikojen vaikutukset elämässään

Valtion liikuntaneuvoston (2020, 19) tekemän tutkimuksen mukaan poikkeusaikana 73 % kyselyyn vastanneista 16-20-vuotiaista nuorista (n=3328) ilmoitti liikuntaharrastuksen esteeksi lisääntyneiden koulutehtävien määrään. Eniten liikkuvien nuorten yleisempänä esteenä oli, se etteivät he voineet liikkua kavereiden kanssa esimerkiksi joukkuepeleissä. Lisäksi yli puolet vastaajista eivät tieneet minkälaista liikuntaa kotona voisi harrastaa tai ettei kotona voinut liikkua haluamallaan tavalla. Yökoriksen kävijöille koronan vaikutukset olivat erittäin suuret erityisesti heille, joilla ei ollut muita harrastuksia Yökoriksessa käymisen lisäksi.

En ole innokas koulussa kävijä, mutta lukion suorittaminen vieraalla kielellä yksin kotona sai kaipaamaan istumista koulun penkillä. Vaikka ymmärrän Suomea mielestäni jo todella hyvin, on todella kuluttavaa koittaa ymmärtää opetusta tietokoneen näytöltä. Siitä puuttuu kaikki ne eleet ja ilmeet, joita normaalissa opetustilanteessa tulee. Koulunkäyntini kärsi todella paljon koronan aikana. (H3)

Valtioneuvoston (2021a, 14) raportissa käsiteltiin koronan vaikutuksia monelta eri kantilta, mutta suurin huoli esitettiin lasten ja nuorten voimavaroista. Lapset ja nuoret ovat aikuisväestöä enemmän riippuvaisia julkisista palveluista, joten uhka on, että kriisi lisää lasten ja nuorten eriarvoistumista. Yhdenvertaisuuden edistämisen ja eriarvoisuuden kaventamisen on oltava tulevaisuudessa tavoitteellista ja systemaattista. Raportissa mainitaan lisäksi välttämätön tarve lasten ja nuorten kokemusten ja näkemysten keräämiselle. Näiden huomioon ottaminen mahdollistaa sen, että lapsille ja nuorille pystytään kohdistamaan toimintaa, jotka täyttävät heidän toiveensa. (Valtioneuvosto 2021a, 18.)

Yökoris on ainoa harrastukseni ja minulle oli erittäin vaikeaa, kun koronan takia Yökoriksen toiminta on ollut silloin tällöin tauolla. Keskittyminen koulunkäyntiin oli vaikeaa ja etäopiskelusta ei tullut mitään, kun ei säännöllisesti päässyt purkamaan stressiä ja tapaamaan kavereita (H2)

Koetut esteet kuvastavat hyvin poikkeusajasta seuranneita haasteita nuorten aikuisten liikkumiselle. Yleisimmin esteitä kokivat vähiten liikkuvat ja ne, joiden liikkuminen väheni poikkeusaikana. Etäopiskelun tuoma koulutehtävien kuormitus nousi suurelle osalle liikkumisen esteeksi. Lisäksi liikuntapaikkojen kiinniolo sekä kotilojen soveltumattomuus mieleisen liikuntamuodon harrastamiseen koettiin merkittäviksi esteiksi. Myös se, ettei seurojen harjoituksia järjestetty, näkyi liikkumisen esteissä. (Valtion liikuntaneuvosto 2020, 20.)

Korona vaikutti minun elämäni siten, että en liikkunut juuri ollenkaan ja jumiuduin kotiin pitkiksi ajoiksi. Ei ollut energiaa tehdä mitään asioita, kun istuin vaan kotona. Oli iso kynnyks lähteä uudestaan liikkumaan, kun erilaiset toiminnot ja tilat aukesivat jälleen. (H1)

Työikäisten vastauksista selkeämmin nousi esille se, että työmatka- ja vapaa-ajan liikunnan muutoksissa oli sukupuolten sekä ikä- ja koulutusryhmien välisiä eroja. Eroista osa selittyy väestöryhmien välisillä eroilla työmatka- ja vapaa-ajan liikunnassa pandemiaa edeltävänä aikana. Työmatkaliikunta väheni väestöryhmissä, joiden työtehtävissä oli mahdollista siirtyä etätöihin. Vapaa-ajan liikunnan muutokset olivat suurempia – sekä väheneminen että lisääntyminen – nuoremmassa ikäryhmässä, jonka liikunta-aktiivisuus on normaalitilanteessa vanhempaa ikäryhmää suurempaa. (Valtion liikuntaneuvosto 2020, 25.)

Koronan takia ryhdyin tekemään töitäni etänä, joten ne vähäisetkin kaverit, joita työpaikalla näin, eivät olleet enää osa arkeani. Etätöitä yksin kotona vierassa maassa on masentava kokemus. Toivottavasti tämä aika ei tule enää toistumaan. (H6)

7 Pohdinta

Tutkimus vahvisti toiminnan tarpeellisuutta ja selkeytti sitä tosiasiaa, että toimintamme tavoittaa hyvin kohderyhmään kuuluvia henkilöitä. Alkuvuodesta 2021 tehdyn määrällisen tutkimuksen (käsitelty kappaleessa 3.4) ja teemahaastattelun metodein tehdyn laadullisen tutkimuksen tuloksista on poimittavissa monia yhtäläisyyksiä. Molemmista tutkimuksista nousee esille se seikka, että Yökoris-toiminta on hyvä väylä löytää uusia sosiaalisia kontakteja. Lisäksi toisena merkittävänä tuloksena voidaan nostaa nuorten mielipide siitä, että on tärkeä löytää itselleen merkitystä elämään antava yhteisö.

Osallisuuden tunteminen ja osallisuus käsitteenä voi olla vaikeasti ymmärrettävissä. Tämän takia haastattelussa ei puhuttu osallisuudesta missään vaiheessa, vaan haastattelun purkamisvaiheessa vastauksista poimittiin kaikki ne kohdat, joissa haastateltavat näistä asioista kertoivat. Osallisuuden tuntemukset olivat vahvimmillaan tapahtumissa, kun he pääsivät tapaamaan kavereitaan ja pelaamaan heidän kanssaan. Lisäksi tapahtumissa tavattujen kavereiden näkeminen vapaa-ajalla vahvisti yhteisöllisyyden tunnetta. Yökoris-toiminta on keino, jossa samanhenkisiä nuoria ja nuoria aikuisia saatetaan yhteen, jotta he voisivat siellä luoda uusia ystävyysuhteita.

Vaikka Yökoris-toiminta perustuu liikunnallisiin aktiviteetteihin, on silti huomioitavaa, että pelaaminen ja liikkuminen oli haastateltavien mielestä vain yksi osa kokonaisuutta. Mitä vanhempi haastateltava oli, sitä enemmän heidän kokemuksessaan painottui kaikki muut yhteisölliset asiat, joita toiminta tarjoaa. Arjen haasteet, koulu- ja työstressi sekä koronavirusepidemian aiheuttamat epävarmuudet olivat isosti esille nousseista asioita, joihin toiminnassa mukana oleminen antoi helpotusta.

Yökoris-toiminnan yhteiskunnallinen arvo on tutkimuksen tulosten perusteella todella merkittävä nuorten osallisuuden tunteen kasvamisen johdosta. Olisi todella suotavaa, että tulevaisuudessa kaupungit, kunnat ja urheiluseurat alkaisivat toteuttamaan samankaltaista toimintaa, jossa nuoria pyritään samaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Lettenmeier ym. (2019, 11–12) kehottavat johtajia avaamaan näkökulmiaan ja kokeilemaan uusia asioita rohkeasti ja epäonnistumisista oppien. Osallisuus on toimintatapa, jota ei voi kehittää toistuvissa kokouksissa työryhmän kesken. Toiminnan on mentävä sinne, missä nuoret jo valmiiksi ovat. Osallisuutta syntyy, kun nuoret otetaan tosissaan ilman yleistystä. Jos joku nuorista mokaa, on aivan turha leimata kaikkia.

Tutkimuksen toteutus oli Yökoris-toiminnalle erittäin tärkeä. Kappaleessa 3.2 käsiteltiin hankehakemuksia ja tämä työ on isossa roolissa tuloksellisuuden ja toiminnan toteutuksen arvioinnin kannalta jatkorahoitushakemusta varten. Kohderyhmäläisistä

koostetulle ryhmälle toteutetun teemahaastattelun pohjalta tulleiden vastauksien avulla saatiin arvioitua toimintaamme muutenkin kuin määrällisten tutkimuksien vastausten pohjalta.

Nuorisolain (1285/2016) 24 §:n mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Yökoris-toiminnan idea perustuu juuri tähän seikkaan. Teemme toimintaa nuorille ja pyrimme siihen, että heidän äänensä tulee kuulluksi. Jokainen tapahtumapaikkamme ja -aikamme on tarkkaan mietittyjä kävijöidemme toiveiden mukaisesti. Tämä tutkimus oli ensimmäinen kerta, kun keräsimme kävijöidemme toiveita ja kehitysehdotuksia dokumentoidusti. Aikaisemmin ideoita on tullut tapahtumien aikana ohjaajillemme ja sitä myöden niitä on lähdetty viemään eteenpäin.

Tämän työn tuloksien pohjalta Yökoris-toimintaan ollaan kehittämässä lisäksi uutta toimintamallia. Tässä mallissa kävijöille tarjotaan mahdollisuus liikuntatuokion ja pelailun jälkeen hengähtää rauhallisessa tilassa. Tässä tilassa on mahdollista keskustella ohjaajien ja muiden kävijöiden kanssa asioista, jotka sillä hetkellä tuntuvat mielekkäiltä. Idea tämänkaltaiseen toimintaan tuli ilmi teemahaastatteluun osallistuneilta nuorilta henkilöiltä. He kertoivat, että Tampereella ei ole mitään avointa, niin sanottua nuorisokeskustoimintaa, missä yli 18-vuotiaat voivat hengaila keskenään sisätiloissa. Tämänkaltaisen toiminta käynnistetään syksyllä 2021 kokeiluluontoisesti perjantai-iltaisina ja siihen kuuluu avoin koripallovuoro Namikan Kisahallissa klo 20:30-22:30, jonka jälkeen YMCA Tampereen omalle kohtaamispaikalle on mahdollisuus jäädä keskustelemaan ja hengaillemaan klo 24:00 asti.

Tutkimuksen avulla pystyttiin tuottamaan sellaista materiaalia, jolla on mahdollista saada toiminnan kävijöiden kokemukset näkyviin. Aikaisemmin toteutettu määrällinen tutkimus antoi suuntaa kävijöidemme mielipiteistä, mutta vasta teemahaastattelussa ne konkretisoituivat. Esimerkiksi määrällisestä tutkimuksesta tuli ilmi, että todella iso prosentti Yökoris-toiminnan kävijöistä kertoi löytäneensä tapahtumista itselleen uuden kaverin. Laadullisessa tutkimuksessa pystyttiin pureutumaan tähän tulokseen paremmin ja saatiin vastaus siihen, miten tämä uusien kavereiden saaminen on vaikuttanut heidän elämäänsä. Kriittisesti tuloksia katsottaessa on todettava se tosiasia, että haastattelun henkilöt olivat toimintamme vakituisia kävijöitä ja heidän näkökulmansa voi olla mahdollisesti hieman puolueellinen. Tutkimus perustui kuitenkin täysin vapaaehtoisuuteen, joten halusimme haastateltavien olevan ohjaajillemme tuttuja kävijöitä, jotka olivat jo omista taustoista kertoneet. Satunnaisotannalla otetuissa

haastatteluissa tulokset olisivat voineet olla paljon suppeampia, kun henkilöt eivät olisi välttämättä kaikkea kertoneet oudossa tilanteessa oudoille ihmisille.

Koronavirusepidemia on vaikuttanut Yökoris-toimintaan todella negatiivisesti. Toiminta on ollut tauolla yhteensä yli puolen vuoden ajan, ja poikkeustilojen aikana toiminnan ohjaajat ovat joutuneet olemaan lomalla tai lomautuksella, kun mitään toimintaa ei ole voinut järjestää. Samaan aikaan Yökoris-toiminnan kävijöille aika on ollut erittäin raskasta, erityisesti heille, jolla ei mitään muita harrastuksia arjessaan ole ollut. Lisäksi syksyllä 2020 ja keväällä 2021 tapahtumissa olleet 10–20 henkilön rajoitukset saivat aikaan ikäviä tilanteita, kun kaikki halukkaat eivät tapahtumiin päässeet. Poikkeusolojen aikana Yökoris-toiminnan merkitys korostui entisestään, kun monille kävijöistä se oli ainoa kontakti muihin ihmisiin.

Yökoris-toimintaan pyritään löytämään uusia kävijöitä, erityisesti heitä, jotka kuuluvat kohderyhmäämme. Toiminta rakentuu vakituisten kävijöiden ympärille ja siihen, että nämä henkilöt tuovat kavereitaan mukaan tapahtumiin. Lopulta kaikista tärkein asia on se, että kohderyhmäämme kuuluva kävijä on saavuttanut sen pisteen elämässään, että hän ei koe enää tarvitsevänsä meitä. Hän on löytänyt ympärilleen kavereita, yhteisön ja saanut kiinni elämästään. Yksinäiset ja osattomuutta kokevat nuoret eivät katoa Tampereelta vuosien saatossa mihinkään. Yökoris-toiminta tulee tekemään heidän hyväksi työtä, niin kauan kuin tämä toiminta koetaan tarpeelliseksi. Kymmenen vuoden päästä voidaan tutkia sitä, mitä heille, jotka tällä hetkellä mukana toiminnassa ovat, kuuluu nyt.

Lähteet

- Aaltio, I. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, s. 177–188. Gaudeamus Oy. Helsinki.
- Aaltonen, S, Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymisen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Unigrafia. Helsinki.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Vastapaino. Tampere.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
- Berry, J. 2006. Contexts of Acculturation. Teoksessa Sam, David, L. & Berry, John W. (toim.) The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology, s. 27-42. Cambridge University Press. Cambridge.
- Hamarus, P. & Landén, L. 2014. Ajan, paikan ja vuorovaikutuksen merkitys toimivassa systeemissä. Teoksessa Hamarus, P, Kanervio, P, Landén, L. & Pulkkinen, S. (toim.). Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta, s. 182–186. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Harkko, J, Lehikoinen, T, Lehto, S. & Ala-Kauhaluoma, M. 2016. Onko osa nuorista vaarassa syrjäytyä pysyvästi? Nuorten syrjäytymisriskit ja aikuisuuteen siirtymistä tukeva palvelujärjestelmä. Kela. Helsinki.
- Heikkala, J. 2001. Järjestön strategia. Käsikirjan elinvoimaisen tulevaisuuden luomiseen. Cityoffset Oy. Tampere
- Honkatukia, P. & Suurpää, L. 2012. Kenen ääni kuuluu? Neuvotteluja nuorten miesten rikollisuudesta ja rasismista. Teoksessa Keskinen, S, Vuori, J. & Hirsiaho, A. (toim.). Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa, s. 121–154. Juvenes Print. Tampere.
- Huhta, H. 2015. ”Pitää pään kasassa työttömyysaikana”. Liikunta työttömien nuorten arjessa. Unigrafia. Helsinki.
- Junttila, N. 2015. Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Junttila, N. 2016. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Teoksessa Saari, J. (toim.). Yksinäisten Suomi, s. 149–163. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Kaarinen-Koutaniemi, J. 2012. Etsivässä työssä. LK-kirjat. Helsinki.

Kallio, K, Stenvall, E, Bäcklund, P. & Häkli Jouni. 2013. Arjen osallisuuden tukeminen syrjäytymisen ehkäisemisen välineenä. Teoksessa Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (toim.). Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen, s 69–87. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Kananen, J. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas. Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen. PunaMusta Oy. Helsinki.

Koronatilastot. 2021. Luettavissa: <https://www.koronatilastot.fi/fi/>. Luettu: 26.11.2021

Laatikainen, T, Säävälä, M, Wikström, K, Haikkola, L, Malin, M. & Alitolppa-Niitamo, A. 2013. Kuinka saada tietoa ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista? Teoksessa Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (toim.). Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen, s 226–241. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Lehmuskallio, M. 2007. Liikuntakulutus kaupunkilaisten ja -nuorten liikuntasuhteissa. Väitöskirja. Turun yliopisto. Turku. Luettavissa: <https://www.utupub.fi/handle/10024/33581>. Luettu: 22.9.2021.

Lettenmeier, L., Palamaa, S., Teerijoki, J. & Vuojakoski, H. 2019. Nuorten osallisuudesta voimaa – Vinkkejä ja kokemuksia osallisuuden edistämiseen kunnissa. Luettavissa: https://www.nuortenakatemia.fi/wp-content/uploads/2019/11/nuorten_osallisuudesta_elinvoimaa_oske_sivut.pdf. Luettu: 15.11.2021.

Liikuntalaki 390/2015.

Lindroos, J. & Lohivesi, K. 2010. Onnistu strategiassa. Alma Talent Oy. Helsinki.

Loimu, K. 2010. Yhdistystoiminnan käsikirja. WSOYpro Oy. Helsinki.

Meltzer, H. 2013. Feelings of loneliness among adults with mental disorder. Teoksessa Bebbington, P., Dennis, M. S. Jenkins, R., McManus, S. & Brugha, T. (toim.). Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology. 48. vuosikerta. 1. julkaisu, s. 5–13. Springer Science Business Media. Berliini.

Mitronen, L & Raikaslehto, T. 2019. Voittajan strategia. Lyhytjänteisyydestä kestävään menestykseen. Alma Talent Oy. Helsinki.

Myllymäki, R. & Hinkka, T. 2016. Yhdistysjohtamisen opas. Yhdistys ei ole yritys. Ketterä kirjat Oy. Vantaa.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Ojanen, M. 2020. Valmennatko vaikuttavasti? Kirja valmentajalle, esihenkilölle ja HR-ammattilaiselle. Kaswu Oy. Helsinki.

OKM. 2021. Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:19. Helsinki.

Politiikasta. 2020. Viisi vuotta ”pakolaiskriisin” jälkeen. Politiikasta-lehti. Luettavissa: <https://politiikasta.fi/viisi-vuotta-pakolaiskriisin-jalkeen/>. Luettu 13.10.2021.

Poussa, T. 2018. Helsingin NMKY:n Yökoris-toimintamalli ja sosiaalinen pääoma. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Puusa, A. 2020. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, s. 145–156. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Puusa, A. & Julkunen, S. 2020. Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, s. 189–202. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Pyyry, N. 2012. Nuorten osallisuus tutkimuksessa. Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrittäjiä. Nuorisotutkimus-lehti 1/2012, s. 35–53. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja. Helsinki.

Rikala, S. 2019. Nuorten aikuisten masennus ja sosiaalinen kipu. Teoksessa Filander, K, Korhonen, M. & Siivonen, P. (toim.). Huiputuksen moraalijärjestys. Osallisuuden ja sosiaalisen kivun kertomuksia, s. 273–300. Vastapaino. Tampere.

Rissanen, P. 2021. Asiakasosallisuus aikuissosiaalityön asiakassuhteissa. Teoksessa Matthies, A-L, Svelin, A-R. & Turtiainen, K. (toim.). Aikuissosiaalityö. Tieto, käytäntö ja vaikuttavuus, s. 137–148. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html. Luettu 15.11.2021

Sointu, H. 1989. Yhteyttä yli rajojen. Tampereen NMKY:n 100-vuotishistoriikki. Tampereen keskuspaino. Tampere.

SOSTE. 2021. Suomen sosiaali ja terveys ry. Järjestöt ovat osallisuuden selkänöja. Luettavissa: <https://www.soste.fi/kansalaisyhteiskunta/jarjestot-ovat-osallisuuden-selkanoja/>. Luettu 27.9.2021

STEA. 2021a. Nuorisotyö. Luettavissa: <https://www.stea.fi/avustusten-hakeminen/linjauksia/nuorisotyö/#6bd516ea>. Luettu: 29.9.2021.

STEA. 2021b. Hankeavustusten yleisehdot ja rajoitukset. Luettavissa: <https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2021/06/STEA-hankeavustuksen-yleisehdot-ja-rajoitukset-2022.pdf>. Luettu: 29.9.2021.

STEA. 2021c. Kohdennetun toiminta-avustuksen yleisehdot ja rajoitukset. Luettavissa: <https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2021/06/STEA-kohdennetun-toiminta-avustuksen-yleisehdot-ja-rajoitukset-2022.pdf>. Luettu: 29.9.2021.

STEA. 2021d. STEA: n strategia. Luettavissa: <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/stean-strategia/#title-0>. Luettu: 30.9.2021.

Suomen YMCA. 2021. YMCA:n historia. Luettavissa: <https://ymca.fi/historia/>. Luettu: 28.9.2021

Sydänmaanlakka, P. 2014. Tulevaisuuden johtaminen 2020. Pertec Consulting Oy. Espoo.

Tampereen kaupunki. 2021. Nuorisokeskukset. Luettavissa: <https://www.tampere.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuorten-tampere/nuorisokeskukset.html>. Luettu: 14.10.2021.

THL. 2021. Kouluterveyskysely 2019 ja 2021. Luettavissa: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2. Luettu: 14.10.2021.

Tieteen Kuvalehti. 2021. Koronavirus-aikajana. Yhdestä potilaasta pandemiaksi. Luettavissa: <https://tieku.fi/laaketiede/koronavirus-aikajana-yhdesta-potilaasta-pandemiaksi>. Luettu 10.10.2021.

Tikkanen, H. 2021. Vertaistoiminta kotoutumisen tukena. Teoksessa Nieminen, P. & Lahikainen, E. (toim.). Vertaistuen moninaisuus, s. 63–75. Kansalaisareenan julkaisuja 1/2021. Helsinki.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta – Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. 3. korjattu painos. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Tuomi, L & Sumkin, T. 2012. Osaamisen ja työn johtaminen. Alma Talent Oy. Helsinki.

Tuomi, L & Sumkin, T. 2009. Strategia arjessa. Oivalluksia organisaation uudistajalle. Alma Talent Oy. Helsinki.

UKK-instituutti. 2019. Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden suositukset. Luettavissa: <https://www.ukkinstituutti.fi/liikkumisensuositus/lasten-ja-nuorten-liikkumisen-suositukset>. Luettu: 23.9.2021.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

Valtion liikuntaneuvosto 2020. Koronapandemian vaikutukset väestön liikuntaan. Luettavissa: <https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/10/Koronapandemian-vaikutukset-vaeston-liikuntaan-VLN-julkaisuja-2020-2.pdf>. Luettu: 11.8.2021.

Valtioneuvosto. 2021a. Lapset, nuoret ja koronakriisi. Lapsistrategian koronatyöryhmän arvio ja esitykset lapsen oikeuksien toteuttamiseksi. Valtioneuvoston julkaisuja. Helsinki.

Valtioneuvosto. 2021b. Suomalainen rahapelijärjestelmä muutoksessa. Tulevaisuuden vaihtoehtoja. Valtioneuvoston julkaisuja. Helsinki.

Valtonen, A. & Viitanen, M. 2020. Ryhmäkeskustelut laadullisen tutkimusmetodina. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, s. 118–131. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Vanttaja, M, Tähtinen, J, Zacheus, T. & Koski, P. 2017. Liikkumattomuuden jäljillä. Pitkittäistutkimus vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikuntaaktiivisuuden muutoksista. Unigrafia. Helsinki.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

YMCA Tampere. 2021. Luettavissa: <https://ymcatampere.fi/>. Luettu: 28.9.2021.

Yle. 2020. Koronaviruspäivitykset 17.2.-23.3.2020. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11254317>. Luettu: 11.10.2021.

Yle. 2021. Sosiaali- ja terveysministeriö näreissään Etelä-Suomen koronarajoituksista: "Paikat pitäisi panna kokonaan kiinni", sanoo osastopäällikkö. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11812019>. Luettu: 11.10.2021.

WHO. 2020. Physical activity. Luettavissa: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>. Luettu: 13.10.2021.

Zacheus, T. 2010. Liikunnan ja urheilun merkitys maahanmuuttajien kotoutumiselle. Kasvatus & Aika 4 (2). s. 216–223. Luettavissa: <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68213>. Luettu: 16.11.2021.

Liitteet

Liite 1. Webropol kysely, kevät 2021

Yökoris-kysely toimintaan osallistujille

 Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

Yökoris-toiminnan tavoitteena on nuorten syrjäytymistä ehkäisevän vapaa-ajan toiminnan kehittäminen. Toiminnan kehittämistä rahoittaa STEA. Kysely tehdään nimettömänä. Käytämme vastauksia toiminnan kehittämiseen sekä raportointiin.

The aim of the Yökoris activity is to develop leisure activities that prevent the exclusion of young people. The development of operations is funded by STEA. The survey is conducted anonymously, and we use the responses for operational development and reporting.

1. Ikä/Age *

- 12-17-vuotta/years
- 18-23-vuotta/years
- 24-29-vuotta/years
- yli 30-vuotta/years

2. Kansalaisuus/ Citizenship *

- suomalainen/Finnish
- muu, mikä/ other, which
- en halua kertoa/ I don't want to tell

3. Missä päin Tamperetta asut?/ Where in Tampere do you live? *

- Keskusta/Center (Amuri, Pyynikki, Tammela, Kaleva, Hatanpää jne.)
- Koillis-Tampere/ Northeast (Messukylä, Hakametsä, Atala, Linnainmaa, Vehmainen jne.)
- Kaakkois-Tampere/ Southeast (Turtola, Kaukajärvi, Hallila, Hervanta, Rusko jne.)
- Etelä-Tampere/ South (Härmälä, Rantaperkiö, Koivistonkylä, Lahdesjärvi, Multisilta jne.)
- Lounais-Tampere/ Southwest (Pispala, Epilä, Rahola, Tesoma, Kalkku jne.)
- Luoteis-Tampere/ Northwest (Lielähti, Pohtola, Lentävänniemi jne.)
- Pohjois-Tampere/ North (Aitoniemi, Kämmenniemi, Terälähti, Velaatta jne.)
- En asu Tampereella/I don't live in Tampere
- En halua vastata/I don't want to answer

4. Oletko käynyt uusissa liikuntapaikoissa Tampereella Yökoris-tapahtumien takia?

Have you visited new sports venues in Tampere due to Yökoris events? *

- Kyllä/Yes
- En/No
- En osaa sanoa/ I can not say

5. Kuinka kauan olet ollut mukana Yökoriksen tapahtumissa?

How long have you been involved in the events of Yökoris? *

- yli 2 vuotta/ over 2 years
- 1-2 vuotta/ 1-2 years
- alle vuoden/ less than a year

6. Kuinka usein käyt Yökoriksen tapahtumissa?

How often do you attend Yökoris events? *

- monta kertaa viikossa/ many times a week
- noin kerran viikossa/ about once a week
- silloin tällöin/ occasionally
- tämä on ensimmäinen kerta/ this is the first time

7. Oletko löytänyt Yökoriksesta sinulle uusia ystäviä tai pelikavereita?

Have you found any new friends or playmates in the Yökoris? *

- Kyllä/Yes
- En/No
- En osaa sanoa/I can not say

8. Onko sinulla Yökoriksen lisäksi muita harrastuksia?

Do you have any other hobbies besides Yökoris? *

- Kyllä/Yes
- Ei/No

9. Miksi juuri sinä käyt Yökoriksessa?

Why are you visiting the Yökoris?

(valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa/choose max 3) *

- Pääsen pelaamaan eri lajeja/ I get to play different sports
- Haluan kasvattaa kuntoani/ I want to increase my fitness
- Haluan olla osa Yökoris -perhettä/ I want to be part of the Yökoris family
- Hyvät ohjaajat/ Good instructors
- Hyvää musiikkia/ Good music
- Näkee kavereita/ Seeing friends
- Tapahtumissa on hyvä meininki/ There is a good mood at the events
- Etsin uusia ystäviä/ I'm looking for new friends
- Muuten olisin vain kotona/ Otherwise, I would just be home

10. Tähän voit vapaasti antaa palautetta, toiveita ja kehittämisideoita

Feel free to give open feedback, wishes and development ideas here

Liite 2. Teemahaastattelun runko ja apukysymykset

Aluksi

- Tervetulosanat ja selittää haastattelun idea, sekä pyytää henkilöiltä lupa käyttää heidän vastauksiaan anonymisti tulevassa tutkimuksessa.
- Tutkimuksen esittely, miksi tällainen tutkimus tarpeen, vapaaehtoisuus & anonymiteetti, tallentaminen, luottamuksellisuus, mahdollisuus lopettaa haastattelu koska tahansa.
- Tämän jälkeen lyhyt keskustelukierros, jossa haastateltavat kertovat omat taustansa (ikä, koulutus, työhistoria, harrastukset, joku hyvä muisto liittyen liikuntaan tai urheiluun).

Oma Yökoris-historia

- Mistä kuolit ensimmäisen kerran Yökoriksesta
- Minkälaisia ovat ensimmäiset muistikuvasi Yökoris-toiminnasta?
- Kuinka pitkään olet ollut toiminnassa mukana?

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Oletko löytänyt kavereita toiminnasta?
- Näetkö näitä kavereita Yökoriksen ulkopuolellakin?
- Oletko tuonut kavereitasi mukaan toimintaan?
- Minkä vuoksi olet mukana toiminnassa?
- Paras kokemus Yökoriksessa
- Onko Yökoriksesta ollut hyötyä elämässäsi ja arjessasi?
- Onko toiminta vaikuttanut itsetuntoosi?

Elämänlaatu ja -hallinta

- Miten Yökoris on vaikuttanut hyvinvointiisi?
- Mikä merkitys Yökoriksella on ollut elämässäsi?
- Tunnetko, että olet säästynyt joltain ikävältä Yökoriksen takia?
- Mitkä ovat olleet parhaita kokemuksia Yökoriksessa?
- Minkälaisena näet tulevaisuutesi?

Koronan vaikutus

- Miten koronavirusepidemia on vaikuttanut elämääsi?
- Mitä vaikutuksia Yökoriksen tauoilla on ollut sinulle?

- Kuinka Yökoris on toiminut poikkeusaikoina?

- Yökoriksen etäaktiviteetit?

Toiminnan kehittäminen

- Onko sinulla mielessä jotain, mitä haluaisit kehittää Yökoris-toiminnassa?

- Mikä on Yökoriksen vahvuus, entä heikkoudet?

- Missä onnistutaan, missä ei?